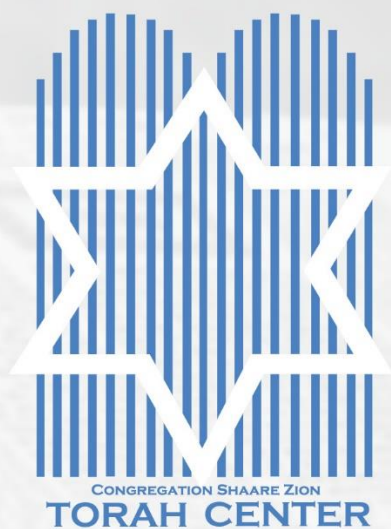

Fire Alarm

רפואה שלמה מנחם בן חנה

What is the reason for Mishlaoch Manot?

ט. כִּי פִּי־לֵים אֲשֶׁר-לָחוּ בָהֶם הִיְהוּדִים מֵאֲבִיָּהֶם וְהַחֲדָשׁ אֲשֶׁר יִקְרָא לָהֶם מִגִּזְוֹן לְשִׁמְךָ וּמֵאֵל לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יִמַּל מַשְׁתָּה וְשִׁמְךָ וּמַשְׁלַח מְנוּחַ אִישׁ לְרַעְיוֹ וּמַתְנוּחַ לְאֲבִינָם:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ז.

קא מפי' טובא ואמר אדעתיה דנפשיה קאמר דר'ע דלמא "ב" אלקוז דאמר מלמד שכל אחד ואחד נדמה לו כאומתו והא דרבי מאיר דלמא רבי חי'א בר אבא^א דאמר בנתן ותרש שני טרשי' היו והא דרבי יוסי בן דורססקות דלמא פריסתקי שדוד דשמואל^א ודאי לית ליה פירכא אמר (5) רבינא "הי' דאמרי אינשי טבא חדא פלפלהא ארפתא ממלי צני קר" רב יוסף אמר מרבא "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים רב נחמן בר יצחק אומר מהבא "א"ז^א וחסר^א יוסף מורעם: ומתנות לאביונים: תני רב יוסף "מתולדות מנות איש דעתו" שתי מנות לאיש אחד "ומתנות לאביונים" שתי מתנות לשני בני אדם רבי יהודה נשיאה שדד ליה ר'בי אושעיא אמא

העמוד: מנחת. **מני מעדלים:** שתי
מנות לאדם אחד. דכחיז ומסלות
מנוח חס לרשבו שמי מנוח לחס
אחד: ומתנות לאבינים שתי מנות
לשני בני אדם. די לכל אחד ואחד
מתנה אחת דהא אביונים נמי תרמי
משמע: עגלא תרחא. שליש נכון:
ה"פ

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

מסורת הש"ס
עם הוספות

(6) ויחזקו דין פנאי
(7) חסידים דין
(8) נמסרו דין מה ידעו
(9) פסל ידעו (10) פסל
פסל קדש ידעו מה ידעו
(11) פסל ידעו (12) פסל
פסל ידעו (13) פסל ידעו
(14) פסל ידעו (15) פסל
פסל ידעו (16) פסל ידעו
(17) פסל ידעו (18) פסל
פסל ידעו (19) פסל ידעו
(20) פסל ידעו (21) פסל
פסל ידעו (22) פסל ידעו
(23) פסל ידעו (24) פסל
פסל ידעו (25) פסל ידעו
(26) פסל ידעו (27) פסל
פסל ידעו (28) פסל ידעו
(29) פסל ידעו (30) פסל
פסל ידעו (31) פסל ידעו
(32) פסל ידעו (33) פסל
פסל ידעו (34) פסל ידעו
(35) פסל ידעו (36) פסל
פסל ידעו (37) פסל ידעו
(38) פסל ידעו (39) פסל
פסל ידעו (40) פסל ידעו
(41) פסל ידעו (42) פסל
פסל ידעו (43) פסל ידעו
(44) פסל ידעו (45) פסל
פסל ידעו (46) פסל ידעו
(47) פסל ידעו (48) פסל
פסל ידעו (49) פסל ידעו
(50) פסל ידעו (51) פסל
פסל ידעו (52) פסל ידעו
(53) פסל ידעו (54) פסל
פסל ידעו (55) פסל ידעו
(56) פסל ידעו (57) פסל
פסל ידעו (58) פסל ידעו
(59) פסל ידעו (60) פסל
פסל ידעו (61) פסל ידעו
(62) פסל ידעו (63) פסל
פסל ידעו (64) פסל ידעו
(65) פסל ידעו (66) פסל
פסל ידעו (67) פסל ידעו
(68) פסל ידעו (69) פסל
פסל ידעו (70) פסל ידעו
(71) פסל ידעו (72) פסל
פסל ידעו (73) פסל ידעו
(74) פסל ידעו (75) פסל
פסל ידעו (76) פסל ידעו
(77) פסל ידעו (78) פסל
פסל ידעו (79) פסל ידעו
(80) פסל ידעו (81) פסל
פסל ידעו (82) פסל ידעו
(83) פסל ידעו (84) פסל
פסל ידעו (85) פסל ידעו
(86) פסל ידעו (87) פסל
פסל ידעו (88) פסל ידעו
(89) פסל ידעו (90) פסל
פסל ידעו (91) פסל ידעו
(92) פסל ידעו (93) פסל
פסל ידעו (94) פסל ידעו
(95) פסל ידעו (96) פסל
פסל ידעו (97) פסל ידעו
(98) פסל ידעו (99) פסל
פסל ידעו (100) פסל ידעו

וְשִׁטָּה. דִּלְכָּה תָּרִי מִנֵּחַ אִיכָל: הָדָר
הַ הַסֵּל: בְּסָקֵק קִשְׁיָא. עַק מִלָּא
הַתְּעִיט בְּתֵרֵן עֲדוּן כְּרֹמֵל וְקֹחַם
לְרֵכֶּה: הִשְׁתָּא אֲבֵר מִי. עֲנִישׁ
וְאֹמֵר מִי עֲלֵיךְ: אִי קִלְיָא מִלָּא
לְהִיזִי קִדְיָא מִצְוָרִיָּה לֹא בְּחִית:
הַסֵּל סָהֵי רַגְלִי לְהוֹלִיךְ עֲדוּן
כִּפֵּר וְתִמְחֹלֵל בְּכִמְחֹלֵל וְזֶה יוֹרֵד עִמָּה
מִרְאֵשׁ כִּן אִמָּה נְעִישִׁת מִלֵּךְ וְכֹלֵךְ
בְּפִימְעִיָּה וְזִיכֵּר שִׁילָה לִי אֵלֶּה
דְּכִרִי מִתְּחִיל לְכָל: יוֹרֵא. מִתְּחִיל:
מִי נִשְׁקִי כִּיבִי מִי. כְּשִׁלְיָא מִימָה
לְהוֹרֵי דִּכָּה לִיכָּה לְכָל: אֵלֶּה מִי כִּן
מִי יִימֵי שְׁעֵי: צִי. קִעְרוּת שֵׁל
מִי מִתְּחִיל: אִיבִיטִי אֲצֵמֵת בְּחִרָא.
יִימֵי שִׁפֵּן לְכֹס הַקִּעְרָה אֲחֵרִי. כֵּל
אֵלֶּיִלֵּה אֵלֶּה דְּכִרֶכֶּה קִרְאֵל כִּיסֵּם:
וְהוּא אֲבִיטִיטֵם בְּחִיָּה. רִיזֵם מִלֵּי
לְכִרֵּךְ הַמְּחֹק בְּחֹן הַמְּעִישִׁי: מִחֲלִי
שִׁלְיָתִירוֹ. זֶה אֹכֵל עִם זֶה בְּפִימִי
עַל שֵׁה זֶה וְנִשְׁמֵיט כּוֹעֵד חֲבֵר עִמּוֹ:
אֲבִיטִיטֵם. לְהַשְׁמֵךְ חֵין: וְאֲבִיטִיטֵם.
נִשְׁמִכְרוּ: נִגֵּה וְלֹא וְלֹא רִבְנֵן. אֲחֵר
יִימֵי וְלֹא בְּחֹן הַתְּחִלִּידִים לְכִת
מִתְּחִיל: אִין חֵין יוֹם מִיב
בְּחִיָּה. לְכֹס מְחֵר לְתַמְחֵלֵם בְּחִיָּה

א. [מדרש למען] ⁽¹⁾ אחרים ורש
עם נזירים כל היהודים:
שם אין שום מלחמה אצלם
אלא חיל נפש בלבד אצלם

ה"ג קיימת בנו רבינו ורש
שם היה איהו לא גסיקין
תמרים: דאבשנא. עמיתין
שלקן מחוק לעולם: א"י

קיימת בנו רבינו ⁽²⁾ ומשלוח מנות איש לרעהו
⁽³⁾ ומתנות לאביונים רבא שדר ליה למרי
בר כר בד אביי מלא אבשנא ⁽⁴⁾ דקשבא ומלי
כסא קמחא דאבשנא אמר ליה אביי השתא
אמר מר אי חקלאה מלכא ליהו דיקולא
מצאריה לא נתית הדר שדר ליה איהו מלא
טסקא דונגבילא ומלא כסא דפלפלא
אריכא אמר אביי השתא אמר מר אנא שדר
ליה תולא ומיהו שדר לי תורפא אמר אביי
לי נפקי מבי דהוה שבענא בר אבאי
להתם קריבו לי שיתין צעי דשיתין מיני
קדירה ואכלי בהו שיתין פלוני ובישולא
בתרייתא הוו קרו ליה צלי קדר ובקאי
למיכס צעא אבתרה אמר אביי היינו דאמורי
איניש כפין עניא ולא דעא אי גמי ⁽⁵⁾ ורוחא
לבסומא שכח אביי בר אבין ור' חנינא בר
אבין ⁽⁶⁾ מחלף סעודתייהו להדיא אמר רבא
מדיחב איניש לבסומי כפוריא עד דלא ידע

ידע בין ארור חסן לפרוך
 ברכה אקמח אוריס כל
 אין בין ילל שבת. לרץ לומר
 לשמח שאל האל אקורה ליום
 שאר חוקים יש מיטן שזה בקילה
 וזה בלא:

באן במשפחה שאי אפשר
 לעשות שפיר יום. משמע מלגל
 (7) פליג אלז במשפחין מכלל דגוף
 המכלל שרי לעשות ביום טוב אל"פ
 דלפסח לעשות מעשר ביום יומד
 יהודה נשמע לרצון דהא לא פליג
 עליה אלז במשפחין וא"כ קשיא דלמר
 בפרק המנע (סד ה) (סג)
 הוצג והמנע והמנע והרודה מלז
 דכס¹² בשבט חייב חטאת הדיד ביו"ט
 וקורא אלז הארבעים אל"פ דהי אורל
 ופס' ואפי' לרצן דלמר חס אחד
 ויש ואלז ויש אלז המס שטח
 וקורא ויש לומר דחיל אורל ופס'
 המתקלקל אלז שושיא האמחול מומר
 לעשות ביו"ט אלז אורל ופס' עדיף
 עמי כשהוא עשר האמחול בגון ההוא
 דבמנע אקור לעשות ביו"ט אלז
 במשפחין ללז מחלהל כשעו

1. מִיָּהּ אֶת הַמַּיִם שֶׁבְּיָדָהּ
 2. וְהִנֵּה הַמַּיִם הַלֵּלִים שֶׁבְּיָדָהּ
 3. עֲשֵׂה דְּשֻׁשִׁים לִיטָמִן
 4. הַלֵּלִים שֶׁבְּיָדָהּ
 5. שֶׁבְּיָדָהּ שֶׁבְּיָדָהּ
 6. שֶׁבְּיָדָהּ
 7. שֶׁבְּיָדָהּ
 8. שֶׁבְּיָדָהּ
 9. שֶׁבְּיָדָהּ
 10. שֶׁבְּיָדָהּ
 11. שֶׁבְּיָדָהּ
 12. שֶׁבְּיָדָהּ
 13. שֶׁבְּיָדָהּ
 14. שֶׁבְּיָדָהּ
 15. שֶׁבְּיָדָהּ
 16. שֶׁבְּיָדָהּ
 17. שֶׁבְּיָדָהּ
 18. שֶׁבְּיָדָהּ
 19. שֶׁבְּיָדָהּ
 20. שֶׁבְּיָדָהּ
 21. שֶׁבְּיָדָהּ
 22. שֶׁבְּיָדָהּ
 23. שֶׁבְּיָדָהּ
 24. שֶׁבְּיָדָהּ
 25. שֶׁבְּיָדָהּ
 26. שֶׁבְּיָדָהּ
 27. שֶׁבְּיָדָהּ
 28. שֶׁבְּיָדָהּ
 29. שֶׁבְּיָדָהּ
 30. שֶׁבְּיָדָהּ
 31. שֶׁבְּיָדָהּ
 32. שֶׁבְּיָדָהּ
 33. שֶׁבְּיָדָהּ
 34. שֶׁבְּיָדָהּ
 35. שֶׁבְּיָדָהּ
 36. שֶׁבְּיָדָהּ
 37. שֶׁבְּיָדָהּ
 38. שֶׁבְּיָדָהּ
 39. שֶׁבְּיָדָהּ
 40. שֶׁבְּיָדָהּ
 41. שֶׁבְּיָדָהּ
 42. שֶׁבְּיָדָהּ
 43. שֶׁבְּיָדָהּ
 44. שֶׁבְּיָדָהּ
 45. שֶׁבְּיָדָהּ
 46. שֶׁבְּיָדָהּ
 47. שֶׁבְּיָדָהּ
 48. שֶׁבְּיָדָהּ
 49. שֶׁבְּיָדָהּ
 50. שֶׁבְּיָדָהּ
 51. שֶׁבְּיָדָהּ
 52. שֶׁבְּיָדָהּ
 53. שֶׁבְּיָדָהּ
 54. שֶׁבְּיָדָהּ
 55. שֶׁבְּיָדָהּ
 56. שֶׁבְּיָדָהּ
 57. שֶׁבְּיָדָהּ
 58. שֶׁבְּיָדָהּ
 59. שֶׁבְּיָדָהּ
 60. שֶׁבְּיָדָהּ
 61. שֶׁבְּיָדָהּ
 62. שֶׁבְּיָדָהּ
 63. שֶׁבְּיָדָהּ
 64. שֶׁבְּיָדָהּ
 65. שֶׁבְּיָדָהּ
 66. שֶׁבְּיָדָהּ
 67. שֶׁבְּיָדָהּ
 68. שֶׁבְּיָדָהּ
 69. שֶׁבְּיָדָהּ
 70. שֶׁבְּיָדָהּ
 71. שֶׁבְּיָדָהּ
 72. שֶׁבְּיָדָהּ
 73. שֶׁבְּיָדָהּ
 74. שֶׁבְּיָדָהּ
 75. שֶׁבְּיָדָהּ
 76. שֶׁבְּיָדָהּ
 77. שֶׁבְּיָדָהּ
 78. שֶׁבְּיָדָהּ
 79. שֶׁבְּיָדָהּ
 80. שֶׁבְּיָדָהּ
 81. שֶׁבְּיָדָהּ
 82. שֶׁבְּיָדָהּ
 83. שֶׁבְּיָדָהּ
 84. שֶׁבְּיָדָהּ
 85. שֶׁבְּיָדָהּ
 86. שֶׁבְּיָדָהּ
 87. שֶׁבְּיָדָהּ
 88. שֶׁבְּיָדָהּ
 89. שֶׁבְּיָדָהּ
 90. שֶׁבְּיָדָהּ
 91. שֶׁבְּיָדָהּ
 92. שֶׁבְּיָדָהּ
 93. שֶׁבְּיָדָהּ
 94. שֶׁבְּיָדָהּ
 95. שֶׁבְּיָדָהּ
 96. שֶׁבְּיָדָהּ
 97. שֶׁבְּיָדָהּ
 98. שֶׁבְּיָדָהּ
 99. שֶׁבְּיָדָהּ
 100. שֶׁבְּיָדָהּ

תורה אור השלם
(א) קיסים אשר נתן
בהם יהודים
מאויבהם יתחדש
אשר תהפך להם מינו
לשקחה ומאכל לים
טוב לעשות אותם ימי
משתה ושקחה
ומשלות קנה איש
לרעה וקטנהו
לאביונים (אסתר ב' כב)

זמנים הלכות מגילה פ"ב

טו כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות. וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות של בשר או שני מיני תבשיל או שני מיני אוכלין לחבירו, שנאמר (אסתר ט, כב) ומשלוח מנות איש לרעהו, שתי מנות לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לרעים משובח. ואם אין לו מחליף עם חברו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו:

ר"ן - מגילה פרק ראשון

[1.] ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאדם אחד. היינו מיני מאכל ומשתה לעשרים ולאציונים די לכל אחד במתנה אחת שהיא נחשבת בעיניהם כדבר גדול: [2:] הווי מחלפי סעודתייהו להדדי. לא היה לאחד מהם כדי שיוכל לשלוח לחבירו ולהשאיר לעצמו ולפיכך היו שולחין כל אחד סעודתם זה לזה כדי לאכול סעודת פורים ולקיים מצות משלוח מנות:

Reason #1:

תרומת סימן קיא הדשן

שאלה: בני ארם השולחים לחבדיהם בפורים חלוקים וסרינים וכה"ג, יוצאים יד משלוח מנות או לאו.

תשובה: יראה דאין יוצאים בהן, דנראה טעם דמשלוח מנות הוא כדי שיהא לכל אחד די וספק לקיים הסעודה כדנא. כדמשמע בגמ' פ"ק (מגילה ז, ב) דאביי בר אבין ורב חנינא בר אבין הוו מחלפים סעודותיהו בהדדי ונפקי בהכי משלוח מנות. אלמא דטעמא משום סעודה היא. ותו נראה דלא אשכחן בשום מקום דמיקר מנות אלא מידי דמיכלי או דמשתי. וכן דקדק הרמב"ם בלשוננו שכתב וחיוב לשלוח שתי מנות של בשר או שתי מיני תבשיל או שתי מיני דאוכלים, ונראה דשתיים בכלל אכילה. ובמתנות לאביונים כתב מעות או מיני מאכלים. אלמא דגבי משלוח מנות סבר דווקא מידי דמיכלי.

Reason #2:

מנות אסתר פרק ט הלוי

והר"ר יהודה בן שושן ז"ל כתב, ומשלוח מנות איש לרעהו כמו שהיה עניינם כאיש אחד להקהל כל אחד עם חברו, היפך איש צר ואויב לשון רמיה האומר עם אחד מפחר ומפורד...

עוד הוסיפו הפרזים על בני שושן ומשלוח מנות וגו' כי זה רומז כי הם באגודה אחת ובאהבה ואחור ורעות, היפך מה שאמר הצורך מפחר ומפורד.

There are more than 15 differences (differences) נפקא מינה

1. Sending to someone out of town to be received on Purim

א'. בבאר היטב בסי' תרצ"ה הביא מס' יד אהרן שאם שולח לחבירו שבמדינת הים משלוח מנות קודם הפורים וחבירו יקבל את המנות ביום הפורים דמהני ומקיים בזה חובת משלוח מנות. אולם הערוך השולחן שם האריך לחלוק וכתב שחייבים ליתן ביום הפורים עצמו. ולכאן נחלקו האם אזלינן בתר הנותן או בתר המקבל. ואפ"ל שזה תלוי בב' הטעמים הנ"ל, דלפי דברי התה"ד שהטעם הוא משום הסעודה, א"כ תלוי במקבל וכיון שקיבל ביום הפורים יוצא ידי חובה, אולם לדברי מנות הלוי שהענין הוא כדי להרבות אהבה ואחזה אפ"ל דבעינן שיתן ביום הפורים שע"י נתינתו יאהב את חבירו וצריך שיהא דווקא בפורים עצמו. וע"ע בתשובות והנהגות ח"ב סי' ת"ז.

2. If the recipient declines the Mishlaoch Manot did one fulfill the mitzvah

קרבן נתנאל - מסכת מגילה על הרא"ש - סימן ז אות ט

לאיש אחד. ואם שלח לרעהו והוא איש רוצה לקבל או מוחל לו יאל. כ"כ רמ"א
בהג"ה ס"ס תרצ"ה. וכתב עליו פ"ח תימה דזה מנין לו. ודנ"מ לקח דין זה ממנה"י
נר"י. והצ"ח ראה לדבריו ממס' נדרים דף ס"ג. האומר לחבירו קונם אם אין אמה נא
וטטל לנגד כור א' של חטין ושתי חציות של יין הרי זה יכול להפר נדרו שלא ע"פ
חכם ויאמר לו כלום אמרת אלא מפני כצודי זהו כצודי וכתב הרשב"א הטעם דנקיים
המעשה ש"ך למימר הריני כאילו נתקבלתי שאפי' היה מקבל ממנו היה יכול להחזיר לו.
א"כ מעכשיו יכול לומר לו הריני כאילו נתקבלתי והסודות דאפוכי מערתא ל"ל. וה"ט
ש"ך גבי משלוח מנות נמי. ועי' שו"ת בית יעקב סי' קס"ד.

ב. הרמ"א כתב שאם נתן לחבירו משלוח מנות והלה לא רצה לקבלם או שמחל לו יצא בזה ידי חובת משלוח מנות. ובפר"ח תמה עליו דמנין לו זה. ובשו"ת חתם סופר בסי' קצ"ו כתב שזה תלוי בב' הטעמים הנ"ל, דלדברי התה"ד לא מהני כיון שסו"ס אין לחבירו אוכל לסעדו, אולם לדברי מנות הלוי אפ"ל דכיון שהראה לחבירו דברי חיבה וריעות מהי ויוצא בזה ידי חובה.

והנה ראיתי בזה ב' טעמים, בתרומת הדשן [סימן קיא] כתב כדי שיהיה הרוחה לבעלי שמחות, אולי לא יספיק לו סעודתו הרי חברו מסייעו, עיי"ש. ויש לומר אפילו אית לי טובא מכל מקום תיקנו כך שלא לבייש מי שאין לו כבסוף מסכת תענית [כ"ו ע"ב]. ואם כן כשם שאם באמת אין לו די סיפוקו אין במחילתו כלום אלא אפילו אית ליה, מכל מקום לא ימחול משום שלא לבייש. אך בספר מנות הלוי על מגילת אסתר [ט' י"ט] כתב, להרבות השלום והריעות, היפך מרגילתו של הצר שאמר מפוזר ומפורד. פירוש, במקום שראוי להיות עם אחד הנם מפוזרים ומפורדים במחלוקת, לכן תקנו משלוח מנות. אם כן יש לומר כיון ששלח והראה חיבתו, אע"פ שזה מוחל לו, כבר יצא ידי חובתו, ויפה כתב פר"ח מנ"ל למהר"י ברין ולרמ"א שככתב משמו להכריע בזה:

ואחתום בברכת שמחת פורים כנפשם היפה ונפש אוהב נפשם.
פ"ב יום א' ו' אדר תקצ"א לפ"ק, משה"ק סופר מפפד"מ

3. Can one give clothing or jewelry instead of food:

ג'. בתרומת הדשן בתשובה הנ"ל כתב לדון האם יוצאים ידי חובת משלוח מנות אף במתנות שאינם מיני אוכלין, וכגון בספרים וסדינים וכדו'. וכתב שם התה"ד שעיקר המשלוח מנות הוא משום סעודת פורים, ולכן א"א לצאת אלא רק במאכל ובמשתה. אולם בשו"ת הלכות קטנות למהר"י חאגיז בח"ב סי' קס"ג כתב דמהני. וזה כסברת המנות הלוי שעיקר הטעם הוא כדי להראבות אהבה ואחווה וא"כ לא בעינן דוקא בדברי אכילה. וכ"כ בשו"ת מהר"י אסאד בס"ס ר"ו לשואל "ויקבל נא פרו"מ נ"י ממני גרגיר זה במקום משלוח מנות איש לרעהו". וכן ידוע שבעל מנות הלוי שלח ספר זה לחמיו בפורים כדי לקים בזה שמלוח מנות. וכן הרמ"א שלח לחמיו בפורים את ספרו מחיר יין.

4. Can one give Mishloach Manot to a poor person and consider it as Matanot laevyonim as well:

ד'. הטורי אבן במגילה כתב לדון האם אפשר לצאת ידי חובת משלוח מנות ומתנות לאביונים בחדא מחתא באדם אחד שהוא אביון. ובשו"ת שבט סופר בסי' כ"ח כתב דנידון זה תלוי בב' הטעמים הנ"ל, לדברי התה"ד אפ"ל דיוצא כיון שסו"ס יש לחבירו מה לאכול בסעודה ולא איכפת לן שיוצא בזה אף ידי מתנות לאביונים. אולם לדברי מנות הלוי יש מקום לומר דאינו יוצא כיון שאינו מוכח מהנתינה שנותן בשביל אהבה ואחווה אלא רק מחמת עניותו.

5. Giving raw food instead of cooked

ה'. המג"א בסי' תרצ"ה סקי"א כתב על הא דאיתא בשו"ע שם שיתן לחבירו שתי מנות בשר, דבעינן דוקא בשר מבושל ולא חי. אולם יש פוסקים שכתבו דמהני ועיי"ש במ"ב.

אילו אמר על הניסוס וכ"כ שלי"ה ומהרי"ל במשנה סימן נ"ו. לכן נ"ל דינך ברכת המזון מחלה ואח"כ יתפסל ערצת להזיז עזמו מפלוגתא וגם שלא ישמך ולא יבדל ב"ה: י ונוהגין בו. ונ"ל דהא אם לא אמרו (ע) אין מחזירין אותו: יא שתי מנות בשר. מנשלים הראו לאכילה (מהרי"ל) וה"ה משקל (שלי"ה): יב ב' מנות בו. ונ"ל דבעינן הקפידו ליתן לשני עניים דמזלו לחלק

האומר 'על הניסוס', דבחר תחלת סעודה אזלינן. ויש מי שאומר שאין לאמרו (ג) י ונוהגין כסגור * (ו) [נ] ראשונה: ד' יחייב לשלוח לחבירו יא שתי מנות (ו) [נ] בשר או של (ד) מיני אוכלים, שנאמר 'ומשלוח מנות איש לרעהו', יב שתי מנות לאיש אחד. ויכול המרבה לשלוח לרעים משובח. ונאם אין לו, באר הגולה

ד שנת כ"ד כרז הוה ורז שנת: ד הנה מיימנו נפלין ב מהלכות מגילה בשם הר"מ ואלוהי"ם בשם הר"י מקודש: ו טור בשם אבן הר"ש: ז ציטוט לפי רש סימן תלז: ח רמ"ם נפיק ב מהלכות מגילה: ט טעם דלמי בר אבין ורז טעם בר אבין שם נמגינה:

משא"כ בעשרי דדי כשנותן לאחד: ונ"ל דמי שאוכל על שלמן חבירו ולא הכין לו כלום פטור מלשלוח מנות וכ"מ קמ"ה דרש"י גבי (ע) מחלפי סעודתייהו להדדי ומ"מ נ"ע

ט"ז מגן דוד

אורח חיים תרצה תרצו הלכות מגילה

מגן אברהם נ"י תקו

(עמ"ש סימן תרפ"א סס"ו) וטוב להחמיר: יג דשעור מנות ביום. וה"ה (ע) ממנות לאכילת (סס): יד ואשה חייבת. לא ראיתי מהנין זה ואפשר דדוקא באלמנה אבל אשה שיש לה בעל בעלה משלם בפילה למהני צי אדם ומ"מ יש להחמיר: טו ספק קידושין. פירוש שאמרו זהו סגולות (ע) ומושגין לקידושין אבל מתנות לאכילת הוי מעות וליכא למיחש לסגולות וגם ליכא למיחש שקדשה נמעות הללו שהרי צריך שיאמר בפני ב' עדים הרי את מקודשת:

(ה) מחליף עם חבירו, זה ישרלח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו, כדי לקיים 'ומשלוח מנות איש לרעהו': הנה ויש יג לשלוח מנות (ח) ציוס ולא בלילה (מדברי הרא"ש ס"ק דמגילה). ואם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם או מוחל לו, ילא

יד (ט) [ט] ואשה חייבת בממנות לאכילת ומשלוח מנות כאיש, ואשה משלח לאשה ואיש לאיש, אבל לא נהיך, שלא יטא איש לשלוח לאלמנה ויטאו ליד טו ספק קידושין, אבל בממנות לאכילת אין לחוש:

הלכות מגילה סימן תרצה

באר הגולה 322

אזלינן. ויש מי שאומר שאין לאמרו (יז) ונוהגין כסגור * (ו) [נ] ראשונה: ד' יחייב לשלוח לחבירו (יח) שתי מנות (י) [נ] בשר או של (יט) מיני אוכלים, שנאמר 'ומשלוח מנות איש לרעהו', (כ) שתי מנות לאיש

ז ציטוט לפי רש סימן תרצו

משנה ברורה

באר הלכה

של דברי תורה, וקדקמה: (י) הסעודה בשחרית. הינו (יא) קדם חצות היום לבתחלה. וצין ביד אפרים מה שכתב בשם מהרי"ל: (יא) מאכל ורעונים. בלילה (יב) הראשונה: (יב) דניאל ורחביו. וגם אסתר אכלה ורעונים. כדאמרין פרק קמא דמגילה: 'וישנה לטוב', שהאכילה ורעונים: (יג) דאם הויך בו. ב"ה מחלק בין הויך גדול לקטן. בין בגוף בין במון, דקדוק גדול מקפידין (יג) ואין מנהג לטור בקדוק גדול:

(ג) בנדיא אין מחזירין אותו אפילו לרצת המחמירין הנ"ל, דהא אפילו בלכתחלה יש פלגתא אם לאמרו, ונב"ל: ד' (יח) לשלוח. בתשובת בגין ציון סימן מד נסתפק אם הביא בעצמו המנות ולא שליח אי יוצא, פיון דכתיב 'ומשלוח' גימא דבעינן דוקא שליח שליחות, צין שם: (יט) מיני אוכלין. ולא בגדים ושאר דברים. (כד) והוא הדין משקה דשפיר דמי, דשתייה בכלל אכילה, (כה) וכן סגי באחד אכל ואחד משקה. ובעינן שיהיה מין אכל (כו) המבשל ולא בשר חי, דמשלוח מנות הראוי מיד לאכילה משמע. (ס) ויש אומרים, דכיון שהוא שחוט וראוי להקבשל מיד, שרי: (כ) שתי מנות. בעינן הקפידו (כח) ליתן לשני צנינים, דמצוה לחלק. מה שאין בן בעשרי דדי כשנותן לאחד:

שער הציצין

דיאמר 'על הנסים' גס"ב: (כ) צין כגן אברהם: (כא) שם: (כב) שצריחשוכה: (כג) כגן אברהם וש"א: (כד) פוסקים: (כה) קמא: (כו) כגן אברהם בשם מהרי"ל: (כז) הפרי חדש, וכן משמע קצת מהט"ו בפעיק' קטן ד [פמ"ג]: (כח) כגן אברהם:

אחד. ה'כל המרבה לשלם לרעים משבח. ו'אם אין לו, מחליף עם חברו, (כא) זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו, כדי לקיים 'ומשלוח מנות איש לרעהו': הגה ו'ש (כב) לשלח מנות (ס) ביום ולא בלילה (מדברי הרא"ש פ"ק דמגילה). ואם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם (כג) או מוחל לו, (כד) יצא. (ט) [ט] (כה) ואשה חייבת במתנות לאביה ו'אשה תשלח לאשה ואיש לאיש, אבל לא בקהף, שלא יבוא איש לשלח לאלמנה ויבואו לידי (כו) ספק קדושין. אבל במתנות לאביהם (כז) אין לחש:

באור הלכה

לאביהם. ואם נסן עוד סתנה אמת לפני אחר, יצא או לא, והביאו הגאון רבי צביקא איגר בחדושי. כתב הפרי חדש: עיר ספק מקף ושלחו המנות בידו, שהוא לרב העולם. ועין בסרימגרים שפסקם בזה: * אין עושין. עין בסרימגרים דדוקא ביום, אבל בלילה עד הגז שרי לעשות אף במקום שנהגו שלא לעשות. וכתשוכת חסד-סופר סימן קצח מחמיר בזה:

משנה ברורה

(כא) זה שולח לזה וכו'. ויוצא ידיו חובתו (כט) אף-על-פי שהולך אחר-כך לסעד אצלו: (כב) לשלח מנות ביום. והוא הדין מתנות לאביהם, אם לא שקיים המצוה ושלח מנות לאיש אחד ומתנות לשני אביהם ביום. אין נפקא-מנה בפה שרוצה להוסיף עוד בלילה: (כג) או מוחל לו. ורוצה לומר, שאומר הריני כאלו התקבלתי: (כד) יצא. והפרי חדש חולק על זה, וכן החסד-סופר בסימן קצו מסתמך על זה: (כה) ואשה חייבת וכו'. שכלן (ל) היו באותו הנס, וצריכה היא לשמח ולשמח לב אביהם, וכתב "קיימו וקבלו היהודים וגו'" וגם נשים בכלל. וכתב הטנא-אברהם: לא ראיתי נוהגין בזה, ואפשר דוקא באלמנה, אבל אשה שיש לה בעל, בעלה משלח בשבילה לכמה אנשים, ומקל מקום יש להחמיר: (כו) ספק קדושין. שיאמרו שזהו סבלנות שאמר הקדושין, ותישיגן שמא קדשה כבר בפני עדים ואינם לפנינו: (כז) אין לחש. דזה (לא) הרי במקעות וליקא למחש לסבלנות, ואפילו אם נותן לאביו מאכל (לג) הוא דרך צדקה ואינו דרך סבלנות:

שער הציור

(ט) פרי חדש. ולא התקתי דברי הש"ו ודרידה רש"י מחמיר באפן זה מהבאר בשלחן-ארוך, כי לעניות דעתי אין לתחמיר אחר דמקב"ם מחמיר בן להלכה, וכן הרי"ו ושלחן-הלקט בשם רבנו גרשון והשלחן-ארוך העתיק בן: (ל) עין בשערי-חשוכה בשם שכות-יעקב: (לא) מנא-אברהם: (לג) משערי-חשוכה, עין שם: (א) מקרא: (ב) מנא-אברהם וש"א. והוא הדין בשאין לו מה לאכל שרי לעשות מלאכה ולחפור בגדי חברו בשקר, דכל זה

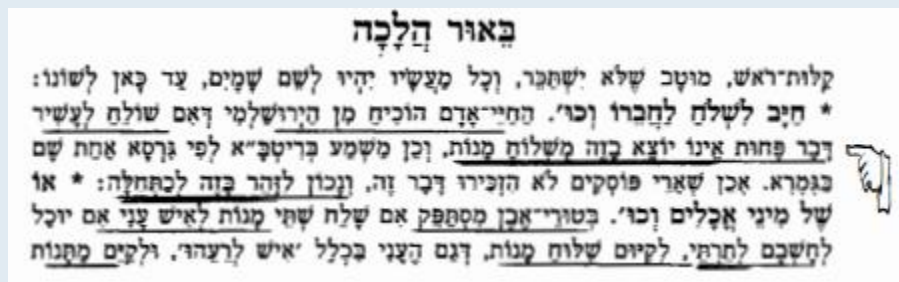
ולכא' תלוי בפלוגתא הנ"ל, דלדברי התה"ד בעינן דוקא בשר מבושל שיהא ראוי לסעודה. אולם לדברי מנות הלוי שהענין הוא כדי להראות אהבתו א"כ לא בעינן דוקא דבר הראוי לאכילה מיד.

6. If one dropped off Mishloach Manot and found it got stolen did he fulfill the Mitzvah

ו'. הערוך השולחן כתב לדון היכא ששלח מנות ע"י חבירו ונגנבו לו בדרך האם יוצא בזה ידי חובה, ופסק שם דלא יצא. אולם הא"א (בוטשאטש) כתב דמהני. ולכא' תלוי בפלוגתא הנ"ל, דלדברי התה"ד לא יצא כיון שסו"ס לא הגיעו ליד חבירו. אולם לדברי מנות הלוי היכא שחבירו יודע שנגנבו בדרך אפ"ל דיוצא בזה ידי חובה כיון שהתרבה ביניהם האהבה.

7. Can one send a wealthy person a cheap Mishloach Manot and how about the other way around, can a wealthy person get away with a cheap Mishloach?

ז'. הריטב"א כתב במגילה דצריך לשלוח מנות לפי ערך המקבל, ואם הוא אדם עשיר אין די לשלוח לו דבר הפחות. והביאו הביאור הלכה בסי' תרצ"ה.

ולכאנ' לפי דברי תה"ד אין צורך בכך אלא בכל דבר שהוא לצורך הסעודה יוצא יד"ח. אולם לדברי מנות הלוי אפ"ל דכיון דהענין הוא להרבות אהבה ואחווה וא"כ במתנה פחותה אין בזה משום אהבה בשביל המקבל ולכן צריך לתן לו מתנה גדולה לפי עשירותו.

סימן שנד

שאלה: משלוח שתי מנות חשובות דוקא. מצות משלוח מנות היינו לשלוח לאדם אחד שתי מנות ויוצאים בכך, אבל השתי מנות צריך מדינא חשובות דוקא, ודבר נפלא מצאנו ברבינו חננאל מגילה ז. שרבינו יהודה נשיאה שלח לרבי הושעיא ירך של עגל שלישי לבטן וקנקן יין, שלח ליה קיימת בנו ומתנות לאביונים כלומר נתינת אביונים נתתה לי מנה אחת והיא הירך חזר ושלח לו עגל וג' קנקני יין ע"ש, וביאור דבריו שבקבוק יין אמר שזהו מתנה לאביונים, אבל בעלמא לא מספיק למנות לרעהו, ולכן חזר ושלח לו ג' קנקני יין למתנות לרעהו. **והנה** מדבריו נשמע חידוש גדול, שלא מספיק לקיום המצוה שיש מנה אחת חשובה רק צריך שתי מנות חשובות, דאף שהעגל חשובה לא יצא אלא כיון בשיעור חשיבות זהו הלכתא רבתא במשלוח מנות לשלוח שתי מנות חשובות דוקא. (ועיין עוד בכה"ל תרצ"ה בשם ה"חיי אדם").

אמנם אם תלוי בחשיבות לנותן שאצלו נקרא חשוב והיינו שצריך לפי עשרו או תלוי בחשיבותו למקבל תלוי בטעם מצות משלוח מנות, שלמפרשים מטעם ריעות תלוי בנותן שמגלה ריעות במנה חשובה אצלו, ואם הטעם שיהיה למקבל ברווח סעודת פורים אז תלוי למקבל, ולמעשה ראוי להחמיר כשתי הדיעות ואם אחד מהם עשיר יתן כפי הנאת עשיר לאדם אחד שיוצאין בכך.

8. Sending a Mishloach anonymously is that a mitzvah

חזון

דיני משלוח מנות

עובדיה

יח. השולח מנות לרעהו וסירב הלה לקבלם כגון שמוחל לו עליהם, יחזור השולח ויקיים מצות משלוח מנות לאדם אחר^(א). והשולח מנות לחבירו מיני מתיקה, אף על פי שחבירו אינו יכול לאוכלם מטעמי בריאות (חולי סכרת), אף על פי כן יוצא ידי חובת משלוח מנות, משום שעל כל פנים ראויים הם לבני ביתו. (שו"ת יביע אומר חלק ט במילואים לסי' עד)^(ב).

כ. השולח מנות לרעהו בעילום שם, שאין המקבל יודע מי שלח אליו המנות, לא יצא ידי חובת משלוח מנות, ולכן יחזור וישלח מנות לצאת ידי חובה. ומי ששולח מנות לחבירו שהוא ספרדי, בשר "כשר" (ואינו גלאט-חלק, כרעת מרן הבית יוסף), לא יצא ידי חובתו^(ג).

מכ) מש"כ שהשולח מנות לחבירו בעילום שם, לא יצא, היינו לפי טעמו של דרב מנות הלוי, שטעם מצות משלוח מנות להראות חיבה וריעות, וכיון שאינו יודע מי שלח לו, אין כאן חיבה, הילכך לא יצא. וכ"כ בשו"ת כתב סופר (סי' קמא אות ב). ובשו"ת נחלת בנימין (סי' קלו). ובשו"ת אבן שהם (חאו"ח סי' יד) ד"ה ועל. ובשו"ת בית אבי ח"ד (סי' מ). וכן מוכח בשו"ת מנה"ם שיק (חאו"ח סי' שמא). וכ"כ בשו"ת לב אברהם (סי' סה). ובשו"ת קנין תורה בהלכה ח"ג (סי' קב אות ה). וכיו"ב כתב הגר"מ אפשטיין בערך השלחן (תרצה, סעיף

ח'. בשו"ת כתב סופר בסי' קמ"א כתב לדון היכא ששולח לחבירו משלוח מנות וחבירו אינו יודע מי שלחם, האם יוצא בזה ידי חובה. וכתב שם שזה תלוי בב' הטעמים הנ"ל, דלדברי התה"ד יוצא בזה ידי חובה כיון שסו"ס יש לו מה לאכול בסעודה, אולם לדברי מנות הלוי שהענין הוא להרבות אהבה וריעות, א"כ במקום שאינו יודע מי שלחם אינו יוצא בזה ידי חובה.

ט'.

ב.

משלוח מנות לקטן ולרבו

ע"ד אם יכול לצאת יד"ח במשלוח מנות לקטן. דהרי לשון הכתוב הוא "משלוח מנות איש לרעהו" ואולי קטן לאו בכלל רעהו הוא. הנה ב"ערוך השולחן" (תרצה, יח) כתב: דיש להסתפק אם שלח לקטן אם יצא. ונלע"ד שיצא דהא 'לרעהו' כתיב, וגם קטן בכלל כדמוכח מקרא דכי יגוף שור איש את שור רעהו והנוגח שור של קטן חייב. מדבריו משמע ד"רעהו" מעכב לענין משלוח מנות אלא דקטן בכלל רעהו הוא, אולם ב"ברכי יוסף" (או"ח סימן רכה) משמע דרעהו אינו מעכב¹, שכתב שם לענין הרואה את חבירו מברך שהחיינו: דפשוט דכ"ש הרואה את אביו או רבו, חזר לדבר מדכתיב ומשלוח מנות איש לרעהו ואמרו במגילה (דף ז:): קיימת בנו "רבינו" ומשלוח מנות איש לרעהו, ומילתא דפשיטא היא דמידי הוא טעמא אלא שנהגה ושמוח בראייתו² ובשרית יהודה יעלה סי' רד כתב דרבו בכלל רעהו שהרי גם הקב"ה נקרא רעך³.

אם התלמיד שולח קודם או הרב

בספר "שפת אמת" שם אהא דרבה שדר ליה למרי בר מר וכו' כתב: שמכאן יש להוכיח שהסדר הוא שהגדול שולח מנות לקטן תחילה⁴ והטעם דלא ליחשביה הקטן לגדול כמו "רעהו" ורק כשהגדיל מקדים ושולח לו "וחושבו לרעהו הדר משלח ליה איהו".

(1) משמע דרעהו אינו מעכב. עיין פמ"ג (סי' תרצה א"א סי"ק יא) שכתב: נסתפקתי אם עבד כנעני בכלל רעהו במשלוח מנות וכו'. ויעוין בשו"ת פני מבין (סי' רכה) שגם השולח לע"ה יוצא יד"ח אפילו לרש"י סוכה (דף לט) דע"ה אינו בכלל חבירו.

(2) אלא שנהגה ושמוח וכו'. וה"ה במשלוח מנות לפי הטעם של התה"ד שהוא משום הרוחת "לבעלי שמחות".

(3) שהרי הקב"ה נקרא רעך. עיין שבת (דף לא) ואהבת לרעך כמוך וכו' וזהו כל התורה ופרש"י "רעך זה הקב"ה" וכו' וברש"י חגיגה (דף ז) הוקר רגלך מבית רעך וכו' מבית הקב"ה שקרא לישראל ריעים וכו'.

(4) שהגדול שולח מנות מקודם. עיין ציץ אליעזר ח"ת לידידי הגאון הגרא"י חלדינברג סי' יד שהביא בשם מהר"ש אלגזי בהא דקיימת בנו רבינו וכו' כי אף שמד"א הי' לו לקטן לשלוח תחילה מ"מ תקנו

השפת אמת במגילה ז' ע"ב כתב דבמשלוח מנות הגדול צריך לשלוח לקטן תחילה. אולם בס' לקט יושר לתלמיד תה"ד כתב במנהגי פורים שצריך לשלוח מנות לחבירו וכ"ש לרבו. וחזינן שלא צריך להקדים את רבו תחילה. ועי' בשו"ת מהר"י אסאד בסי' ר"ד שכתב לדון האם יוצאים ידי חובת משלוח מנות כששולח לרבו דאולי לא נקרא רעהו. ואפ"ל שנידון זה תלוי בב' הטעמים הנ"ל. דלדברי מנות הלוי שבעיקר הוא כדי להרבות אבה ואחזה א"כ כהגדול שלוח תחילה א"כ מתרבה יותר האהבה שמתכבד בזה ביותר, אולם אי הוי משום הסעודה, א"כ אין נפק"מ מי שולח תחילה.

10. Giving an ill patient something that he is permitted to eat under his circumstances, but it is unkosher product

הגם שהמאכל יודע שהוא ודאי ערלה רק המקבל
לי ספק, חב דעת הר"ן בקידושין שם, וברצו
ראשונים ס"ל דבכה"ג גם ערלה ח"ל אסור להאכיל
ורק בספק ממש מותר, והקשה מהרש"ק שם לדעת
הר"ן כינוי מותר דמי"מ המאכל נהנה שכלה מחזיק
לו עובד וכתב דאיה"ע דאינו מותר רק בכה"ג
שהמקבל אינו מחזיק לו עובד שאינו יודע מי נתנו
לו, ובאמת קושיא זו על הר"ן כבר הקשה גם הח"ס
יו"ד סימן רפ"ו וכתב דהר"ן איירי דוקא בספק
דאיכבד איסורא לא בודאי ממש, ושיעור הר"ן שם
לא משמע כן אלא אפילו בודאי מותר בערלה ח"ל,
וכן הבין בפשיטות בשב שמשבח ח"ב ומנחת מנח
רמ"ו וכו' צ"ע.

ובעיקר הדבר אם ערלה ח"ל הוא מאיסורי הנאה
עיין שלמי גזורים סופ"ק דקידושין שם
בלשון הרי"א משמע ק"ל דאינו אסור בכלל בהנאה,
וראיתי גם חרות הארץ להגר"מ קלירס ז"ל פ"ט
האריך בזה ומציא מכמה מקומות שאסור בהנאה,
ולפמ"ש"כ למעלה בשיעור הח"ס דשאר הנאות
באיסורים שהם בעלמא רק מדרבנן לא גזרו בערלה
ח"ל הו"ל מקום ליישב הכל אבל כאמור הדבר ל"ע.
ובעיקר החקירה של כ"י לענין לנאת משלוח מנות
עיין בחשוכה מהר"ם שיק שם בסו"ד ש"י
דלמה דמוכח ברמ"א סימן תרנ"ו דאפילו מחל לו
קיים המזבח דעיקר משלוח מנות החזקה עובד
ולחזק שרשרת האכזה בין ישראל חב הלא קיים

שבט חלק ג סימן פז

ועל אשר שאל בחולה המסוכן הצריך לאכול איסור
הנאה וחזירו שולח לו צפורים איסור הנאה
זה, האם יולא בזה לידי משלוח מנות איש לרעהו.

הנה היות כי שאלה זאת איננה למעשה, אשיב
בקצור ואומר הנה בחשוכה מהר"ם שיק
ח"א סימן שמ"א מביא ספיקת הגאון ר' חיים
סופר בעל מחנה חיים אם יולא במשלוח מנות
בדבר האסור לו ולהנשלה מותר, וכעין ספיקת כ"י
אלא שהם ז"ל כנראה דברו באדם בעלמא שאינו
חולה אם אזלינן בחר הנותן או בחר המקבל [כעין
ספק המל"מ בקידושין אם קידש אשה כה"ג]
והגאון המשיב כתב דלא ידע ספק בזה דבכה"ג
אין שום מליצות שיב' אסור לזה ומותר לזה רק
בערלה ח"ל, ולפי ספקו של כ"י שפיר משכחת
חקירה זאת בכל איסורי הנאה המותרים לחולה
המקבלם ואסורים להשולח, ובאמת משכחת לה
עוד בנזדרז הנאה מחפץ שאסור לו בקונס, ולי"א
בנדרים ל"ב ע"א יש אפי' מעילה בקונס פרטי מ"מ
לאחר מותר לכתחלה והשאלה אם יולא בזה.

והנה במהר"ם שיק שם כאשר כתב דלא משכחת
רק בערלה ח"ל ע"ד שאמרו בקידושין ל"ט
ספק לי ואנא איכול דמותר להאכיל לו ערלה ח"ל

חכמת שלמה - סי' תרצ"ה

(סעיף ד') חייב לשלוח לחבירו שתי מנות וכו'. נ"ב נסתפקתי בשליחות מנות אם שולח לאדם חולה דבר איסור המותר לאכול לו כגון סתם יינם לחולה שאין בו סכנה או שאר איסור דרבנן או איסור תורה לחולה שיש בו סכנה אם יוצא בזה ידי משלוח מנות אם אזלינן בטר המקבל והרי ראוי לאכילה או אזלינן בטר הנותן ולדידיה אינו ראוי. והנה זה יש לפשוט מגוף הפסוק ממ"ש ומשלוח מנות איש לרעהו וחיתבת איש מיותר והוי די לר' ומשלוח מנות לרעהו וכמ"ש בעזרא ושלחו מנות לאין נכון לו ומדקא' איש לרעהו בע"כ הכוונה שיהיה מנות איש הראוי לו זה ישלח לרעהו אבל מה דאין ראוי לו גם לחבירו אינו יוצא בזה. אך זה יש להסתפק והנה אם שניהם חולים והותר להם לאכול דברים אסורים ויש ביד המשלח מנה אחת היתר ומנה אחת איסור ולחבירו אין לו שום דבר ואם ישלח לחבירו ההיתר יצטרך הוא לאכול האיסור בזה מה יעשה. הנה בעלמא בודאי אמרין חייך קודמין ויאכל הוא ההיתר ולחבירו יתן האיסור כי קא מיכעיא לי במשלוח מנות בפורים כיון דהעליתי דהמשלח מנות צריך לשלוח הראוי לו אי נימא דאם יאכל הוא ההיתר א"כ הוי האיסור אין ראוי לו כיון דלו יש היתר אם כן לא יצא בזה ידי משלוח מנות וכיון דסוף סוף יהיה האיסור נאכל מוטב שיאכל הוא האיסור ולחבירו ישלח ההיתר ויקיים משלוח מנות או נימא דעכ"פ חייך קודמין ויאכל הוא ההיתר אף שלא יקיים ומשלוח מנות כגון דא צריכה רבא וצ"ע ודו"ק היטב:

החכמת שלמה כתב לדון באדם ששולח לחבירו חולה דבר האסור מדרבנן וכדו' שלמקבל מותר לאכול אולם לשולח אסור האם יוצא בזה יד"ח וכתב שם לחדש דאיתא בקרא משלוח מנות איש לרעהו, והמילה איש מיותרת וילפינן מהכי דצריך שיהא ראוי אף לנותן ולא רק למקבל. (ועיי"ש שפלפל היכא דשניהם חולים האם יש דין של חייך קודמין). ולכאנ"ל אין דבריו מובנים אלא לפי דברי מנות הלוי דכיון דבעינן שיוסיף אהבה ואחזה א"כ אפ"ל דהיכא דאין הדבר ראוי לאכילה אצל הנותן א"כ חסר לו בכח נתינתו ובאהבתו לחבירו. אולם לפי דברי התרומת הדשן לכאנ"ל אין קפידא אלא שיהא ראוי לאכילה אצל המקבל.

11. If one forgot to send before sundown, can he send after sundown?

י"א. בשו"ת ארץ צבי סי' קכ"א כתב לדון על מנהג העולם ששולחים משלוח מנות לאחר השקיעה היאך יוצאים בזה ידי חובת משלוח מנות. וכתב שתלוי בב' הטעמים הנ"ל, דלדברי התה"ד שהענין הוא משום הסעודה שיהא לחבירו מה לאכול, א"כ כיון שהעולם ממשיכים בסעודתם לאחר השקיעה א"כ אפ"ל דיוצאים בזמן זה אף ידי משלוח מנות, אולם לדברי מנות הלוי שהעיקר הוא כדי להרבות אהבה ואחזה וא"כ יש לומר שבעינן להרבות אהבה דווקא בפורים עצמו.

אולם בהמשך דבריו כתב לדון לענין תשלומין במשלוח מנות לפרוץ שלא קיים ביום י"ד האם יכול לשלוח מנות בט"ו, וכתב שם שתליא בפלוגתא זו לאידך גיסא, דאי נימא שעיקר הטעם הוא כדי שיהא לחבירו מה לאכול בסעודה, ומכיון שאין חובת סעודה ביום ט"ו א"כ כמו"כ לא שייך לשלוח מנות בט"ו. אולם לדברי מנות הלוי שהטעם הוא משום להרבות אהבה ואחזה א"כ אפ"ל דכמו שמצינו שלענין קריאת המגילה כל החודש כשר בדיעבד, א"כ אולי אף במשלוח מנות הדין כן.

12. Are ladies obligated in sending Mishloach Manot?

י"ב. הרמ"א כתב שאשה חייבת במשלוח מנות ותשלח לאשה. ובמשנה ברורה שם כתב שדוקא אלמנה צריכה להביא לבד אולם נשואה בעלה משלח בשבילה. ומסיים דמ"מ יש להחמיר. ולכא' יש לומר דלפי דברי התה"ד דהנתינה היא לצורך סעודה א"כ יותר מובן שאשה יוצאת במשלוח מנות של בעלה כיון שהחיוב יותר קרוב לומר דהוי ממשפחה למשפחה. אולם אי נימא כדברי הלוי דהענין הוא להראות חיבה ואהבה א"כ אשה גם צריכה לשלוח בעצמה.

משלוח מנות של אשה ובעלה

יחד

שאלה: בפורים אני נמצאת בביתי, ואיני שולחת בעצמי משלוח מנות, האם אני יכולה לצאת ידי חובה במשלוח מנות יחד עם בעלי?

תשובה: תחילה נבאר את דין הנשים בענין מצות "משלוח מנות":

חיוב נשים במשלוח מנות

האשה חייבת במשלוח מנות כמו האיש. ובדרך כלל נוהגים שהאשה שולחת משלוח מנות לחברתה, כגון לשכנתה וכדומה. וכתב הרמ"א (סימן תרצה), שאפילו אשה נשואה חייבת במשלוח מנות, ואינה יוצאת ידי חובה במשלוח מנות של בעלה.

לעומת זאת, כתב הגאון ה"פרי חדש", שהאשה אינה מחוייבת במשלוח מנות, שהרי במגלת אסתר נאמר "וּמְשָׁלוֹחַ מִנּוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, וְלֹא נֹאמַר "וּמְשָׁלוֹחַ מִנּוֹת אִשָּׁה לְרֵעוּתָהּ". ולכן כתב שהנשים פטורות ממצוות משלוח מנות. אלא שרוב ככל גדולי הפוסקים דחו את דבריו, והגאון יעב"ץ בספרו שאלת יעבץ (ח"א סימן קכ) הוכיח שחיובי יום הפורים לדורות נלמדים מהפסוק "קִיְמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים עָלֵיהֶם וְעַל זֶרְעָם", והנשים הן בכלל "זרעם" של ישראל. וחייבות בכל מצוות היום, כשם שהדין ברור לגבי מקרא מגילה ושאר המצוות, שגם הנשים חייבות בהן, שהרי אף הן היו באותו הנס של פורים. ומרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל הביא את דברי הפוסקים בזה, והוכיח בראיות ברורות שהאמת עם הגאון יעב"ץ בזה, ולכן הכריע הלכה למעשה שאין ספק שהנשים חייבות במשלוח מנות, כדין האנשים ממש. (חזון עובדיה עמוד קמ) רב שלמה זלמן

משלוח מנות של אשה ובעלה יחד

ומעתה אנו דנים, לגבי אשה, שרוצה שכאשר בעלה יתן משלוח מנות, יכוין בזה להוציא גם אותה ידי חובה. האם הדבר אפשרי? שהרי אם הבעל נעשה שליח ממש רק עבור אשתו, בודאי שהוא יכול לתת עבורה משלוח מנות. אך כאן מדובר באופן שהבעל נותן משלוח מנות גם בשמו וגם בשם אשתו. ויש לדון האם הדבר אפשרי?

והגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל (בספר הליכות ביתה סימן כד אות כה) אמר, שאיש ואשה יכולים לצאת ידי חובה במשלוח משותף, אך יש להקפיד על כך שיהיה במשלוח מנות שיעור גדול של שני משלוחי מנות. (כלומר, למשל ארבעה דברים במשלוח אחד, שהרי בכל משלוח צריך שתי מנות כמו שביארנו). ומרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל דן בענין זה בספרו (עמוד קלז), ומסקנתו הלכה למעשה, שאפילו אם אין במשלוח שיעור של שני משלוחים, יוצאים הבעל ואשתו יחד במשלוח אחד, שמכיון שהמשלוח מכיל בתוכו שתי מנות, הרי הוא מתקבל בכבוד הראוי אצל המקבל, ולכן יוצאים בזה ידי חובה.

ולסיכום: האשה צריכה לתת משלוח מנות, ונוהגים שתתן לחברתה. ואם בעלה נותן משלוח אחד גם בשליחותה למשפחה אחרת, שניהם, האיש והאשה, יוצאים בזה ידי חובה

Why can a husband do matanot laeyonim for his wife but not Mishaloach Manot?

יתכן לחלק, דבמשלוח מנות לצד שזהו משום שיהא למקבל צורכי סעודת היום, אם כן נמצא שהמצוה הינה **בתוצאה** שהשני הורווח לו במשתה. ואם כן י"ל, דסברת אשתו כגופו לא תעזור על דברים שאין דינם **בפעולה** אלא **בתוצאה** כמו משלוח מנות, ולכך צריכה אף היא לשלוח משלוח מנות. [ואולם בנוגע למתנות לאביונים, דדנו הפוסקים מה גדר מצוה זו האם היא כמצות צדקה דכל השנה, או חיוב חדש [וראה חישוקי חמד פ"ק דמגילה] אם כן ניתן לומר שמתנות לאביונים דינם בפעולת הנתינה, וכיון דאשתו כגופו, אם כן יוצאת היא בנתינה שלו. בשונה ממשלוח מנות שעיקר עניינה בתוצאה וכפי שנתבאר, אם כן בזה לא מועילה הסברא של אשתו כגופו] ויל"ע בזה. מצאתי בערוך השולחן, שמחזק כתב ביחס למתנות לאביונים (תרצד, ב) ויראה לי דאיש ואשתו שניהם יוצאים בשני מתנות דכגוף אחד הם.

ומאידך כתב ביחס למשלוח מנות (תרצה, יח):

ואפילו יש לה בעל אינה נפטרת בשל בעל דזהו מצוה דרמי עליה [עמג"א סקי"ד ונשי דידן
נזהרות ושולחין מנות].

לכאורה פשוט, שהמצוה דמשלוח מנות היא דוקא איש לרעהו ואשה לרעותה, ולכן
זה שבעלה שלח לחברו אינו עוזר לאשה. משא"כ מתנות לאביונים שאפשר לתת איש
לאשה או אישה לאיש, כמובן, וממילא זה שבעלה נתן לאביון זה מספיק גם עבורה

13. How about doing an exchange if one gives to his friend
on condition, he return it back (מתנה על מנת להחזיר)

באור הלכה

* לתן לפחות וכו'. נסתפקתי, מתנה לאביון אי מהני על-מנת להחזיר, ומשלוח
מנות לא מהני כי מצוה מאכל ומשקה שישמחו בפורים. ומחצית השקל
אם מחלקין לעניים יוצאין ידי מתנות לאביונים [פמ"ג]: * לשני עניים. ולא יתן

Would It be depending on if you hold תרומת הדשן it makes sense
that it shouldn't work if the guy didn't enjoy from what you gave
him, but according to מנות לוי in which its about friendship maybe
it should work.

14. Why don't we make a beracha when doing the mitzvah of Mishloach Manot?

י"ג.

הטעם שאין מברכים על משלוח מנות

הרה"ג ר' יוסף לאמזער [ניימן] העיר למה אין מברכין על מצות משלוח-מנות, לפי מה שכתב הרמ"א (בסימן תרצה) דגם כשהלה אינו מקבל יוצא המשלוח. והנה קושיתו היא רק לדברי הרשב"א (בשו"ת סימן יח) דלכן אין מברכים על מתנות עניים, הלאה וצדקה, משום שאין מברכים על מצוה שאינה תלויה כולה ביד העושה, מפני שאפשר שלא יתרצה בה חבירו ונמצא מעשה מתבטל, ולזה קשה שלדברי הרמ"א שבמשלוח מנות גם כשהלה אינו מקבל יוצא המשלוח למה אין מברכין. (1)

אולם ברמב"ם (הלכות ברכות פ"א ה"ב) משמע שהטעם שאין מברכים על צדקה הוא משום שהיא מצוה שבין אדם לחבירו, וכלל הוא שאין מברכים אלא על מצוות שבין אדם למקום, שכתב: "וכל מצות עשה שבין אדם למקום, בין מצוה שאינה חובה בין מצוה שהיא חובה מברך עליה קודם לעשייתה". וכתב ב"כסף-משנה" שם: "ודקדק רבינו לכתוב שבין אדם למקום, לומר דבמצות שבין אדם לחבירו 'כגון עשיית צדקה' וכדומה אין מברכין עליה". וטעם זה שייך גם במשלוח מנות.

והנה דינו זה של הרמ"א, דאם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם דיצא המשלוח, לאו דכו"ע היא, שהפרי"ח חולק עליו, ובשו"ת חת"ס (סימן קצו) כתב שדינו של הרמ"א תלוי בשני הטעמים במצות משלוח-מנות, שב"תרומת-הדשן" כתב, שהטעם הוא כדי שיהיה הרווחה לבעלי שמחות דאולי לא יספיק לו סעודתו הרי חבירו מסייעו, ולפי זה אם לא רצה לקבלם לא יצא המשלוח, אולם בספר "מנות-הלוי" כתוב שהטעם הוא כדי להרבות שלום וריעות, היפך ממה שאמר הצר מפורד ומפורד וגו', ולפי דבריו כיון ששלח והראה חיבתו, כבר יצא ידי חובתו אף על פי שזה מוחל לו.

ולפי כל הנ"ל יש ליישב את הדברים לכל חד כדאית ליה, שלשיטת הרמ"א וה"מנות-הלוי" דגם כשהלה אינו רוצה לקבל יוצא המשלוח, צריך לומר דלכן אין מברכים על משלוח-מנות, משום הטעם של הרמב"ם דאין מברכים על מצות עשה שבין אדם לחבירו, ולדעת הרשב"א יש ראייה שהוא סובר שהטעם של מצות משלוח-מנות הוא כדי שיהיה הרווחה וכשיטת הפרי"ח, שאם אינו רוצה לקבלם אין המשלוח יוצא ידי חובה.

בטעם דאין מברכין על משלוח מנות כתב בס' מקראי קודש דהוי תלוי בב' הטעמים הנ"ל, דיש מקום לתרץ עפ"י דברי הרשב"א בשו"ת סי' ט"ו דהיכא דהמצוה תלויה באחרים אין מברכין עליה, וא"כ אף במשלוח מנות יתכן שחבירו לא ירצה לקבל ולכן אין לברך. אולם לפי שיטת הרמ"א דגם היכא שאינו רוצה לקבל יוצא יד"ח וע"כ שסבר כמנות הלוי שהענין הוא כדי להרבות אהבה ואחווה ואף אם לא קיבל יוצא יד"ח א"כ לא שייך לתרץ תי' זה. ולכן צ"ל לרמ"א בטעם דאין מברכין על משלוח מנות הוא משום שאין מברכין אלא על מצוות שבין אדם למקום ולא על מצוות שבין אדם לחבירו וכמש"כ הרמב"ם בפ"א מהל' ברכות ה"ב.

סימן תו

שאלה: אם יוצאין במשלוח מנות כשמשלמין ושולחים דרך חנות.

רב אחד הזהיר שאין יוצאין יד"ח משלוח מנות כשמזמין על ידי חנות לשלוח לחבירו, כיון שעדיין לא שילם לא זכה ולא נעשית שלו, ולכן לדעתו אין יוצאין בזה מצות משלוח מנות, ובעל חנות חייב לזכות את המתנות למקבל על ידי אחר ורק אז יוצאין עכ"ד, הגה לפי דבריו אפילו שילם הואיל ולא משך אין כאן אלא קנין דרבנן, ואם נחמיר כשיטות שדברי קבלה לדאורייתא לא יצא א"כ אפילו שילם לא היה מהני וזה ודאי ליתא.

והנראה ודאי שאין הדין כן, שמצות משלוח מנות היא מצוה לתת משלוח מנות ולא נאמר כלל שחייב שיהיה לו קנין ממוני בהם, רק שעל גופו מוטלת החובה לשלוח, וודאי יכול אחר לעשות בשמו עבורו, וכמו דשוקל אדם שקלו של חבירו ומקריב קרבנותיו, כך יכול בעל חנות ליתן משלו עבורו משלוח מנות של חבירו, ועוד דמבואר ב"זוסקים טעמא דהמצוה כדי שיהיה לחבירו ברווח על ידו או לאות ידידות, וכאן לתרי הטעמים צ"ל דמהני דהא חבירו זכה על ידו שיהיה לו ברווח וגם הראה ידידות במה שדאג לשלוח עבורו והתחייב ממון עבור זה, ולדעתי אין ספק שיוצאין במצות משלוח מנות כה"ג ופרסמתי זה ברביס.

סימן תז (א)

שאלה: אם אפשר לשלוח משלוח מנות בעצמו שלא ע"י שליח.

במ"ב (תרצ"ה ס"ק י"ח) הביא בשם "בנין ציון" מסתפק אם הביא בעצמו המנות אם יוצא שנאמר "ומשלוח מנות", משמע דוקא ע"י שליח. ולא פירש בזה סברא, אבל נראה כיון שעיקר המצוה היא במנות אוכל היינו שראויים לסעודת פורים, ועיקר טעם המצוה מפורש בספר מנות הלוי להראות ידידות, או כמ"ש בתה"ד לתת לו ברווח לסעודה, וע"כ הלוא מכובד יותר כשאינו מקבל מידיהו הוא כפושט יד אלא דרך חשיבות ע"י שליחות, ואין צריך לכל גדר השליחות שגם בקטן ועכו"ם מועיל, והעיקר שע"י שליח אינו מתבייש כלל ליקח ממנו לסעודה.

שו"מ שבבנין ציון גופא מסיק שמועיל אלא שאם אפשר בשליח עדיף ע"ש, ובמק"א הבאתי שמרן הגר"ס זצ"ל (הגאב"ד דבריסק) כששלחו לו מנות נהג להקפיד ולראות מה שלחו לו, וכנראה חשש לטעם המצוה משום ידידות וע"כ דוקא כשיודע בפורים שנשלח לו ומה שלחו הוי ידידות. ולכן דקדק מיד בפורים עצמו לראות מי שלח ומה שלחו. וברמב"ם מפורש דאף שיוצאין אפילו לאדם אחד לבד המצוה, מ"מ מפורש בדבריו (הלכה ט"ו) "וכל המרבה לשלוח לריעים משובח", והיינו דהחשוב מקיימין באחד, אבל כל מה ששולח יותר מקיים בכל

שלוה, ואין שומותן בלא חסד, וכן ק"ט חסדות, וזו
מקיים מצוה קיומית בכל מתנה ומתנה כמ"ש.

ונראה שבשולח ע"י שליח, הלוא בדאורייתא לא
סמכין, שחוקה דשליח עושה שליחותו, ודברי
קבלה כדברי תורה לכמה פוסקים עד שסברו ספק
לחומרא כספיקא דאורייתא, ועיין בשו"ת אחיעזר ח"ג
סימן ע"ג שדן לא מועיל שליח עושה שליחותו
במשלוח מנות ודברי קבלה כדאורייתא דמי עש"ה,
ולכן ראוי לפחות בשליחות אחת לשמוע מהשליח
גופא שעשה שליחותו, או שיתן לשליח כסף או דבר
אחר כמתנה, דאז אינו בגדר שליח גרידא אלא כשליח
בשכר דדינו כפועל וכמבואר בש"ך בח"מ ק"ה, ובזה
שליח עושה שליחותו ומקיימין המצוה כראוי.

ונראה שזהו המקור למנהג העם לתת לכל מי
שמביא משלוח מנות לטעום משהו, דמאחר
שרגילים כן הוא תמיד כמו שליח בשכר דעדיף
(ושכרו הוא מה שיתן לו המקבל), ואמרינן עושה
שליחותו אף במצות משלוח מנות שמדברי קבלה,
וכל מנהג בישראל תורה שלימה.

ולמעשה אף שהרבה אחרונים דחו הסברא שצריך
שליחות למשלוח מנות, עיין בתשובות
מהרי"א (כ"ז), הלוא להח"ס ורע"א משמע דפשיטא
שצריך מדינא שליחות, שהגרע"א נסתפק אי בעי בר
שליחות ולא מועיל בקטן ועכו"ם, והח"ס השיב שלא

משלוח מנות, על ידי שליח?

עוד עלינו לברר, האם מצות משלוח מנות, יש לעשותה על ידי שליח, או שכל אדם
בעצמו יכול לשלוח את המנות. ובספר "בנין ציון" (סימן מד), כתב, שמאחר ונאמר
"משלוח מנות איש לרעהו", לכאורה נראה שיש חובה לשלוח את המנות על ידי שליח
דוקא, שהרי כשאדם לוקח בעצמו את המנות לחברו, אין זה בגדר "משלוח". וכן הגאון
החתם סופר (חי' גיטין כב:) כתב שלכתחילה יש לשלוח את המנות על ידי שליח דוקא.
ומרן רבינו זצ"ל דן בזה בשנת התשכ"ה עם רבו הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, ושניהם
הכריעו למעשה שאין צורך להקפיד לשלוח את המנות על ידי שליח, אלא האדם
בעצמו יכול להביאם לחבירו ויוצא בזה ידי חובה. (חזו"ע עמוד קמג). והדבר ברור,
שאם שלח את המנות על ידי שליח, גם כן יצא ידי חובה לכל הדעות

15. Sending someone food that is not on his standard of kosher:

י. האם המקבל אסור לו לאכול המשלוח מנות.

1. תלוי בהטעמים [לפי התרה"ד לא יוצא ידי משלוח מנות].

2. מיקל – מהר"ם שיק (או"ח סי' שמ"א).

ותשובות

מהר"ם שיק – חלק או"ח – תשובה שמא

שאלות

ועכ"פ הא דספק לי ואנא איכול. דקשה ג"כ הא הוי לי' הנאה לנותן וכן הקשה בס' ש"ש פי"ג. וע"כ דהיינו נמי באופן דאינו נותן לידו. אלא בנושא שיכול לידו. וממילא לית בי' טובת הנאה. ולא החזקת טובה. ומטעם זה קשים נמי דברי המג"א בס' תרמ"ט ס"ק. ש"כ דמטעם זה מקרי לכס שיכול ליתן לחבירו. וזה קשה וע"כ. א"כ ה"כ בשילוח מנות. דכוונתו מחזיק לו טובה. וזהו המאז שידוע הנותן למי ששילח אסור באמת מלך הנאה כן נראה לפי ענין: ומה שרצה מדברי מעלתו כי דשילוח מנות תליא. אס מי ששילח לו אוכל הדבר ודעתי לא כן ידמה. אלא דהעיקר הוא השילוח והחזקת טובו שחברו רואה שהוא אוהבו וכמיס פנים אל פנים. וכמ"ס לעיל. וראוי לזה מדק"ל בס' תרמ"ו דא"כ מי ששילח לו מוחל יצא ידי שילוח מנות ושם הרי לא אכל ולא נהנה. ומכל מקום יוצא משום דעכ"פ החזקת טובה איכא. ואע"כ דבעלמא מחילה כה"ג לא מהי. אלא א"כ אמר הריני כאלו נתקבלתי יעוין מרים דף כ'. אפי"ה כאן. דעכ"פ החזקת טובה אית בי'. כיון דשילח לו נתחזקו שרשרות האהבה ביניהם. וזהו תועלת המשלוח מנות כן נראה לפי ענין. דברי הכותב וחומת דבריהם המושגת יהא רעוא יוצא בשיבה דשן ורען. וישמח בימי הפורים. הנאים לקראתנו לשלום:

ומה שנסתפק אם יוצא מנות שילוח מנות בדבר האסור לו. ולהשגלח הוא מותר האמת אג"ד דלא ידענא שום ספק כלל בזה דבכה"ג אין שום מילוא לפי ענין. ודאמרו בקידושין דף ל"ט ע"א ספק לי ואנא איכול. פ"כ היינו בנושא שאין חברו מחזיק לו טובה. שאינו יודע מי נתנה לו. דאל"כ אסור משום הנאה שהרי להנותן ידוע דזה פרלה או שאין כוונתו שחברו יחזיק לו טובה והוא לא קמכוון. וכמ"ס התוס' בפסחים דף כ"ב ע"א ד"ה והרי אכמה"ח. ואפילו תימא דהוי פ"ר. מ"מ לפי מ"ס הר"ן בס' גיד הנשה בשמעתין דריחא מלתא דכנהא ל"ש פ"ר. וא"כ לית כאן הנאה:

ובאמת תמיה לי בזה לכאורה דברי הר"ן בגד"ה דף מ"ז ע"א ד"ה והוי יודע וכו' שטרח לישב איך אפשר. אס הדירו אביו מנכסיו נותנים לבניו ולאחיו. וגם הא נהנה מטובת הנאה. ותי' דמודיעם ואינו נותן להם. אלא מראה להם מקום. ובזה הוי רק כמפקד יעו"ש. וקשה הר"ן לטעמי' כיון שאינו רואה ליהנות. מהחזקת טובה ובהנאה ל"ש פ"ר. וא"כ שרי' בל"ה וע"כ. ואפשר דסובר הר"ן שזה ענינו מה שמהנה לחבירו מקרי הנאה לד"ה. ולכך תי' הר"ן דמירי באינו נותן. אלא כמודיעם והוי כהפקד. ועד"ז מסולק ג"כ השנת ב"י ביד" ס' ר"י. והוצא בש"ך ס' רכ"ג ס"ק ד

ישלח דבר עם הכשר שהמקבל אינו אוכלו.

א) תלוי בהטעמים [לפי התרה"ד לא יוצא ידי משלוח מנות] – תשובות והנהגות (ח"ה סי' רל"ד אות ה'), "דעת הגרש"ז אורבאך זצ"ל שגם כששולח לחבירו יין או מאכל עם הכשר שאינו מקובל למקבל יוצאין בזה המצוה, ולא מצאנו להדיא בפוסקים ד"ז, ולכאור' תלוי בטעמי המצוה, שאם טעם המצוה הוא שיהא לחברו ברווח לסעודה, אינו יוצא, דהא אינו יכול להשתמש בזה לסעודתו, אבל אם טעם המצוה כדי להראות ידידות יוצא גם בזה. ("חשוקי חמד (מגילה דף ז.) – "ולכאורה תלוי בשני הטעמים של משלוח מנות שלטעם של התרומת הדשן (סימן קיא) דמצות משלוח מנות היא לצורך הסעודה, בזה לא קיים את המטרה, כיון שהמקבל אינו יכול לאוכלם, אבל לשיטת המנות הלוי (מגילת אסתר, ט יט) שהטעם הוא משום הוספת אהבה ואחוה, יתכן שהמקבל מבין שלא שלחם בדוקא, אלא משום שהמוצרים האלו הוא רגיל לאוכלו, אבל יתכן שלא יצא ידי חובתו, כיון שהרי המקבל אינו יכול לאוכלם, אם כן אין זה בגדר אוכל אצלו, והוא כאילו שלח לו כלים, שפסקו הפוסקים שלא יצא ידי חובתו, וצ"ע. לסיכום: יתכן שלכו"ע לא יצא בזה ידי חובת משלוח מנות."

קנין תורה בהלכה (ח"ז סי' נ"ה אות ה') – "באם שולח מש"מ דבר שבעצמו אינו אוכלו מחמת חומרא בכשרות או מחמת בריאות ... בנ"ד שאין כאן שום איסור ח"ו רק חומרות בעלמא וז"פ."

ב) מחמיר.

הגריש"א זצ"ל (אשרי האיש או"ח ח"ג פרק מ"ז אות ד') - לשונו לקמן.

חזון עובדיה (פורים עמ' קנ"ב) - "ומי ששולח מנות לחבירו שהוא ספרדי, בשר 'כשר' (ואינו גלאט-חלק, כדעת מרן הבית יוסף), לא יצא ידי חובתו."

יביע אומר (ח"ט או"ח סי' ע"ד במילואים) - "והנה בקול סיני כתבתי שהשולח בשר לחבירו, צריך שישלח בשר חלק (גלאט) בהשגחה מעולה, אם חבירו מקפיד על כך. וראיתי עתה בשו"ת קנין תורה ח"ז (ס"ס נה) דמשמע שכל שהוא רק חומרא בעלמא יוצא י"ח משלוח מנות. ואינו מוכרח."

הגר"ח"ק שליט"א (תורת המועדים על שונה הלכות ס"ק י"א אות ג', עי' מועדי הגר"ח סי' תשס"ו, עי' דולה ומשקה עמ' רמ"ט) - "וכן לא יוצאים יד"ח כששולח מאכל בהכשר שהמקבל אינו נוהג לאכול."

עי' נטעי גבריאל (פרק נ"ז סעי' י"ג) - "לכתחילה לא ישלח לחבירו דבר שהוא בעצמו מחמיר על עצמו שלא לאוכלו, כגון שמקפיד שלא לאכול מיני מזונות שלא נאפו בביתו וכדומה."

הגריש"א זצ"ל (יבקשו מפיהו פורים פרק א' סעי' י"א, עמ' ל"ט) - "שאם זה היה מאכל שאסור לו, לא היה יוצא. אבל כאן בעצם מאכל כשר, נראה שיוצא בו מצוות משלוח מנות ... שאם זה השגחה טובה, ובאמת מותר לאכול מהשגחה זו, אלא שפלוני אינו רוצה לאכול ממנה, יכולים לתת לו מהשגחה זו

א) הגריש"א זצ"ל (תורת המועדים על שונה הלכות ס"ק י"א אות ד') - "וכן אין לשלוח לחברו שהוא בשרי מאכלי חלב ולא יהיה חלבי עד אחרי פורים."

ב) הגר"ח"ק שליט"א (שיח התורה ח"א סי' אלף רס"ט) - "שאלה: מי ששולח לחברו בשר וגבינה קשה במשלוח מנות ואין ו' שעות בכדי שיוכל לאכול שניהם עד סוף היום [להשיטות דבעי שיוכל לאכול המנות בפורים], האם סגי מה שכל מין מצד עצמו יכול לאכול, או כיון שעפ"י דין אינו יכול לאכול שניהם היום לא יצא. תשובה: יתכן שאם יקיא מה שאוכל יותר לו מה שאכל."

הגר"ח"ק שליט"א (ויכתוב מרדכי עמ' שנ"ה אות קפ"א) - "השולח לחבית משלוח מנות גבינה קשה, והמקבל אכל בשר ולא יספיק לעבור שש שעות כדי שיוכל לאכול את הגבינה בו ביום, האם השולח יצא ידי חובה. תשובה: יצא."

הגר"ח"ק שליט"א (ויכתוב מרדכי עמ' שנ"ה אות קפ"ב) - "מי שאכל בשר והקיא, האם צריך להמתין שש שעות או לא. תשובה: יתכן."

ג) מר"מ - הגר"א נבנצל שליט"א (מציון תצא תורה ח"א אות קמ"ב).
שלח איסור דרבנן.

א) מחמיר.

הגר"ח"ק שליט"א (מועדי הגר"ח סי' תשס"ז) - "שאלה: שלח משל"מ ולבסוף נמצא בו איסור דרבנן אם יצא. תשובה: יתכן שלא יצא."

ב) מר"מ - חלקת יעקב (או"ח סי' רל"ז).

בית אבי (ח"ד סי' ס"ב) - "בשולח לחבירו משלוח מנות דבר שאסור מדרבנן ואכלו ... פשוט דיצא."

שלח מהיתר מכירה.

א) מחמיר.

הגרח"ק שליט"א (מועדי הגר"ח סי' תשס"ח, נזר ישראל עמ' קמ"ח) – "שאלה: שלח פירות היתר מכירה בשביעית למי שמשתמש בהתר מכירה אם יצא. תשובה: לא." מר"מ – משנת יוסף (ח"י סי' קל"ג).
 א) הגרשז"א זצ"ל (ועלהו לא יבול ח"א עמ' רמ"ח אות תל"ה, הו"ד בנטעי גבריאל פרק נ"ז סוף הע' ט"ו, הו"ד בשלמי מועד פרק ס"א עמ' רפ"ה ד"ה סברת) – "סברת רבינו, שבפורים כל אחד לוקח מחבירו משלוח מנות, ואין מדקדקין אחד לשני איזה 'הכשר' יש למאכלים, שאם כל אחד ידחה את המשלוח מנות של חבירו בגלל שהוא מחמיר שלא לאכול מהכשרים מסויימים, אי אפשר לקיים את מצות משלוח מנות איש

16. Sending on Purim to someone who celebrates on Shushan Purim

. בן י"ד לבן ט"ו, ולהיפך.
 תלוי בהטעמים [לפי התרה"ד לא יוצא ידי משלוח מנות] – תשובות והנהגות (ח"ג סי' רל"ו אות ה', "בן כרך ששלח בט"ו מנות לבן עיר וכן להיפך, נראה שתלוי בטעמי המצוה אם החיוב הוא מדין ריעות יוצאין גם בשולחין לאלו, אבל אם הגדר הוא כדי להספיק לו סעודת פורים ברווח, כדמשמע ברמב"ם ובתה"ד, נראה שתיקנו ביומו דוקא. ונראה עוד דבאופן שחבירו כמוהו, רק שאינו אוכל היום סעודת פורים, יש לחוש שלא לשלוח לו, כגון הגר בבני ברק ומחמיר לנהוג גם בט"ו, ואם ישלח לו יאכל בסעודת ט"ו, אזי ישלח מנות דוקא למי שנוהג כמוהו שאוכל היום סעודת פורים, וכן בעיה"ק המחמירים שם לקרוא גם בי"ד ישלחו אז דוקא למי שנוהג סעודת פורים כמוהו, שעיקר המצוה הוא שיהיה לו ברווח לסעודה. ואין להקשות מהא שיוצאין יד"ח משלוח מנות גם אם שולח לאחד שכבר אכל הסעודה או לאחד שאינו צריך למנות אלו (כך מסתברא), דהתם חבירו שייך בעיקר חיוב הסעודה ולא דמי לנ"ד שחבירו מפקיע עצמו מהחיוב סעודה. [וע"ע בדברינו בח"א סימן שנ"ד שהבאנו בשם החזו"א שהחמיר בזה]."
 להלכה - עי' לקמן.

יד. מנות של סגריות. (cigarettes)

1. תלוי בהטעמים [לפי התרה"ד לא יוצא ידי משלוח מנות] – חזון עובדיה (פורים עמ' קכ"ג הע' ז', "ולכאורה אף שלפי טעם להראות חיבה שפיר דמי גם בזה, אבל לטעם שיש לשלוח מנות לאין נכון לו להרווחת סעודה לבעלי שמחה, בזה שאין יי"ח סעודה לא מהני, ואנן חיישינן לשני הטעמים"), ילקוט יוסף (קיצור שו"ע סי' תרצ"ה סעיף ד' סעי' ח', "ולכאורה אף שלפי טעם להראות חיבה שפיר דמי גם בזה, אבל לטעם שיש לשלוח מנות לאין נכון לו להרווחת סעודה לבעלי שמחה, בזה שאין יי"ח סעודה לא מהני, ואנן חיישינן לשני הטעמים").

THE CASE

The upper elementary grades were davening Amida in their Minyan. In the middle of Amida – the fire alarm went off. At that time, the vast majority of the time that a fire alarm went off in the Yeshiva, it was a malfunction. The question is what would be the exact halacha in terms of the davening – if the Yeshiva students were to leave the building and go outside? When they come back into the building – do they restart the Amida from the beginning? Or do they pick up where they left off in Amida?

In order to understand the halacha, we do need to look at the halacha regarding snakes and scorpions. And we also need to understand the Halachot of when someone interrupts his Amida improperly.

THE HALACHA WITH A SNAKE

The halacha as stated in the first Mishna of the fifth perek in masechet berachot (30b) is that if a snake wraps itself around your ankle, you are still not allowed to make a hefsek (an interruption) in your Amida.

מסכת ברכות ל:

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין. כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים. *אפילו המלך שואל בשלמו לא ישיבנו. ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק: גמ' מנא

MISHNA: One may **only stand** and begin to pray **from** an approach of **gravity** and submission. There is a tradition that **the early** generations of **pious** men **would wait one hour**, in order to reach the solemn frame of mind appropriate for prayer, **and then pray, so that they would focus their hearts toward their Father in Heaven.** Standing in prayer is standing before G-d and, as such, **even if the king greets him, he should not respond to him; and even if a snake is wrapped on his heel, he should not interrupt** his prayer.

The Gemorah later (Brachos 33a) explains that if a scorpion is approaching then one does make a hefsek. Tosafot adds from the Yerushalmi if he see the snake opposite him in an angry state, then one does make a hefsek.

כרוך על עקבו לא יפסיק: אמר רב ששת אבל עקרב פוסק. בירושלמי
לא שנו אלא נחש, אבל עקרב, פוסק. מיתיבי מרשיע לנחש כנגדו, פוסק, לפי שצא
כנגדו צדעס מסבין להיקו. ומיהו קאמר דאס היה נחש

We learned in the mishna that **even if a snake is wrapped around his heel, he may not interrupt** his prayer. In limiting application of this principle, **Rav Sheshet said: They only taught** this mishna **with regard to a snake**, as if one does not attack the snake it will not bite him. **But if a scorpion** is on his heel while he is praying, **he stops**, as the scorpion is liable to sting him even if he does not disturb it.

Halacha:

שולחן ערוך סימן קד

One may not interrupt during one's prayer [i.e. Amidah]. And even if a Jewish king is inquiring about one's well-being, one may not respond to him. But [regarding responding to] a king of the nations of the world, if one is able to shorten [one's prayer], meaning that one would say the beginning of the blessing and its end before the [king] reaches one, one should shorten it. Or if [one's on the road and] one is able to veer off the road, [then] one should veer off, but one may not interrupt by talking. And if it's impossible for one [to do so], one may interrupt.

If one was praying on the road and an animal or a wagon approaches before one, one should veer from the road and not interrupt [by talking]. But for another matter, one should not go out from one's place until one finishes one's prayer, unless one is up to the supplications that are after the [Amidah] prayer.

And even [if] a snake is coiled around one's heel, one should not interrupt by talking, (but one may move to a different place so that the snake falls off one's leg) But [regarding] a scorpion - one interrupts even by talking to others, because it is more prone to do harm; and so too a snake, if one sees that it is angry and ready to do harm, one interrupts even by talking.

א. לא יפסיק בתפלתו, ואפילו מלך ישראל שואל בשלומו לא ישיבנו. אבל מלך אומות העולם אם אפשר לו לקצר דהיינו שיאמר תחלת הברכה וסופה קודם שיגיע אליו יקצר, או אם אפשר לו שיטה מן הדרך יטה ולא יפסיק בדבור. ואם אי אפשר לו, יפסיק:

ב. היה מתפלל בדרך, ובאה בהמה או קרון כנגדו, יטה מן הדרך ולא יפסיק. אבל בענין אחר אין לצאת ממקומו עד שיגמור תפלתו אלא אם כן הוא בתחנונים של אחר התפלה:

ג. ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק (אבל יכול לילך למקום אחר כדי שיפול הנחש מרגלו). אבל עקרב פוסק לפי שהוא מועד יותר להזיק ונחש נמי אם ראה שהוא כעוס ומוכן להזיק פוסק:

WHAT IS A HEFSEK?

There is also a debate as to the nature of the term “hefsek” interruption. The Talmidei Rabbeinu Yonah rule that the prohibition of interrupting is only through speech, but walking is not considered a hefsek.

רבינו יונה ברכות כא ע"א

ואפילו נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק ואף על פי שאין לו להפסיק ולדבר אפילו הכי יכול ללכת כדי שישליכנו מעליו שלא מצינו הליכה שנקראת הפסקה בשום מקום

רש"י

אבל עקרב פוסק. ונוטלו, לפי שהעקרב מסויק ללקוח יתר משנש מוכן לישוק:

When Rashi explains that for a scorpion one can be mafsik, he writes that he can remove the scorpion. Rashi implies that by a snake even just removing the snake is considered a hefsek. Apparently walking would also be a hefsek lefi Rashi.

רא"ש מסכת ברכות פרק ה סימן ג

והעיקר נ"ל דמיירי בתחנונים שהיה אומר אחר י"ח ברכות דאי בתוך י"ח היכי קאמר אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת והלא אסור לצאת ממקומו עד שיגמור את תפלתו:

רא"ש מסכת ברכות פרק ה סימן יב

אבל מלכי עכו"ם צריך לפסוק כדי להשיב להם שלום ואם מתחלה היה יכול להתרחק לצד אחר וינצל בזה יתרחק כדי שלא יצטרך להפסיק בדבור:

The Rosh writes that it's forbidden to move one's feet in the middle of the Amidah. Although we find that Ribbi Akibah moved his feet many times in order to bow on the ground and when he got back up to resume the Amidah he ended up standing in a new spot, the Rosh maintains that Ribbi Akibah only did that after he got up to Elokey Nesor. However, although the Rosh considers walking to be hefsek, he acknowledges that it's not as bad as speaking. Therefore when a gentile king is approaching, walking away before the king approaches is better than waiting for the king to approach and having to greet him verbally.

The Rosh never said though if by the snake he allows walking.

Bottom Line: Based on Shulchan Aruch above with the comment of the Rama, we hold like the Rosh that walking is a hefsek. However in the case of the snake we allow walking even though there's no sakana. And that's because there is a need. Mishnah Berurah explains that

משנה ברורה סימן קד ס"ק י

אבל ע"י הליכה מותר שהליכה לא נקרא הפסק ודוקא הכא דהוא לצורך להסיר הנחש אף דתלין דמן הסתם לא יהיה סכנה אבל שלא לצורך מקרי הליכה ג"כ קצת הפסק

שולחן ערוך סימן קד

In any circumstance where one interrupted, if one delayed long enough to finish all of it [i.e. the Amidah prayer], one must return to the beginning;

ד. בכל מקום שפוסק אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש

This [thing] that we said: "that if one delayed long enough to finish all of it [i.e. the Amidah prayer]", we calculate [that time] based on the speed of] the one reading (i.e. praying).

ה. הא דאמרינן אם שהה כדי לגמור את כולה בקורא משערינן

דרכי משה הקצר אורח חיים סימן סה

(א) ולא נראה לי לדחות דברי התוספות והאחרונים הפוסקים אלא נקטינן כוותיהו שלא חלקו בין תפלה לק"ש אלא חלקו בין היכא דאנוס להיכא דלא אנוס כן נראה לי:

משנה ברורה סימן קד ס"ק טז

הנה לפי מה דאנוס נהגין כהכרעת הרמ"א לעיל בסימן ס"ה גבי ק"ש כדעת הפוסקים דאינו חוזר לראש כ"א בשהשייה היה מחמת אנוס ה"ה בתפלה נמי הדין כן אך י"א דענינים דאיידין גבי עקרב או שור שבא כנגדו או שפסק מחמת ליסטים וכו"ל ג' מקרי נמי הפסק מחמת אנוס דבעת הזה לא היה יכול להתפלל ומקרי הפסק וחוזר לראש עי"ז

Mishnah Berurah clarifies that based on the Rama's opinion elsewhere, we know that Ashkenazim hold that a person does not have to return to the beginning of the Amidah even if he interrupted for the amount of time it takes him to say a whole Amidah unless the interruption was due to a circumstance beyond his control.

So to clarify

if you interrupted for the amount of time it takes you to say a whole Amidah,

Sepharadim hold that you must go back and start the Amidah from the beginning no matter what the reason for the hefsek.

Ashkenazim hold that if the hesek was due to a circumstance beyond your control like a scorpion was near you, then you have to go back and start the Amidah from the beginning.

But if the hefsek was not due to such a circumstance. For example if a snake was on his ankle and he stopped praying for the amount of time it takes to say the whole thing, he does not have to go back to the beginning of the Amidah. Rather he can simple go back to the beracha he left off by. And that's because technically he could have kept praying with the snake on his ankle.

Getting back to our original question:

If those yeshivah boys were Sephardic, and by the time they returned to the building the amount of time that passed was surely the amount of time it takes them to say the whole Amidah, they would have to say the whole Amidah again from the beginning.

If those yeshivah boys were Ashkenaz then it's a more difficult question.

We need to first analyze the following

THE QUESTION

Why is it forbidden to interrupt verbally when a snake is on his ankle?

רמב"ם פירוש משניות

ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק ודבר זה אינו אלא בנחש בלבד (דף לג) מפני שאינו נושך **ברוב הפעמים** אבל מי שמנהגו לנשך תמיד כגון עקרב ואפעה יפסיק התפלה בראותו אחד מהם הולך אליו כי זה סכנת נפשות:

The reason, according to the Rambam (peirush HaMishnayot) explains that **the majority of the time** – the snake does not bite.

But the question is that we find in the Gemorah (Yuma 84b) “delo halchu b’pikuach nefesh achar harob – that when it comes to matters of life and death – we do not follow majorities.” How then can we rely on a majority to tell us that he may not make a hefsek in the middle of Amida when a snake wraps around his ankle.

THE ANSWERS

To this question, there are at least seven answers.

Answer 1

קובץ שעורים פסחים אות לב

ומוכח הכא דסכנת עקרב לא חשיב שכיח היזיקא, ובברכות ל"ג ל"ש אלא נחש אבל עקרב פוסק. ופירש"י דרוב נחשים אינן ממיתין ומקשין. הא אין הולכין בפקוח נפש אחר הרוב, ואם כן צריך לחוש למיעוט הממיתין, ויש לומר כיון דרובן אין ממיתין, הוי כלא שכיח היזיקא, וממילא יש לסמוך אהא דשלוחי מצוה אינן ניזוקין. אבל בעקרב פוסק דשכיח היזיקא.

Rav Elchonon Wasserman (Kovetz Shiurim Psachim #32) explains that someone standing in the middle of Amida is considered a Shliach Mitzvah – a person involved in a Mitzvah. The Gemorah in Psachim (8a) explains that Shluhei Mitzvah ainam nizakin – those involved in a Mitzvah are not damaged. There is a qualification that if the damage is common then this dictum does not apply. A scorpion is more likely to bite, while the snake is much less likely to bite.

Answer 2

1. The Klausenberger Rebbe (Divrei Yatziv OC Siman 61)

שו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן סא

ג) והאחרונים תמהו על מ"ש רש"י והרע"ב דנחש אינו מפסיק דרוב פעמים אינו נושך, והלא אין הולכין בפקו"נ אחר הרוב. [עיין יש סדר למשנה, ורש"ש שם, ובשו"ת שו"מ מהדו"ק ח"א סי' רנ"ד, ובנימוקי או"ח סי' ק"ד ס"ב, ועוד]. ואולי אפשר ליישב קצת, דביומא דף י"ט ע"ב, ת"ר ודברת במ ולא בתפלה, ובתוס' שם ד"ה במ שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ולא בתפלה דאמרי' אפי' המלך שואל וכו' אפי' נחש כרוך על עקבו, (וקצ"ע דבתוס' בברכות י"ג ע"א ד"ה ובאמצע, הביאו ולא בתפלה פי' רק שאין משיבין מפני הכבוד עיין שם). והנה בהא דמפני היראה פירש"י שם בברכות דף י"ג ע"א, אדם שהוא מתירא מפניו שלא יהרגנו, והרא"ש שם סי' ה' והרשב"א שם הקשו על רש"י דפשיטא הוא דאין לך דבר שעומד מפני פקו"נ עיין שם, ובד"ח שם על הרא"ש ס"ק י"ז. אך אולי י"ל דרש"י ס"ל דיש הו"א שבקורא ק"ש שמקבל עול מלכותו יתברך עליו, הוי השואל באמצע מפני שלא יהרגנו כבזיון למלך, ואולי הוי כאביזריהו דע"ז ודברנו כבר מזה ממ"ש הגה"ק מהרש"ק בחכמת שלמה או"ח בסי' ק"ד ס"א, ויש עכ"פ הו"א דבספק פקו"נ לא יפסיק, וע"ז משמענו קרא ודברת במ דשרי להפסיק. +העתק מהגהות כתי"ק של כ"ק מרן המחבר זי"ע בגליון המשניות בברכות פ"ב מ"א, על הגהות ראשון לציון שם שכתב ולא נהירא וכו' והנה הר"ב שפי' וכו': לפענ"ד י"ל שהו"א שזה עוסק בקבלת עול מלכות שמים, והוה ח"ו כמיקל בכבודו של הקדוש ברוך הוא, והרי זה בגדר אבזריהו דע"ז וקמ"ל ודו"ק. ואולי זה נמי גבי ר' טרפון ברכות י' ע"ב במתני', שכיון שחייב לב"ש להטות ומיחד בכך מלכותו ית"ש, אין אז להתפחד מבשר ודם, שזה כתרת דסתרי אהדדי, וכהדא דחולין ז' ע"ב אין עוד מלבדו כתיב ודו"ק. עוד אפשר, דהו"א כיון דבקרא ובכל נפשך וכו', ותיכף

והיו הדברים וכו' ודברת במ, שייך בזה למסי"נ, ואפי' אם לא נאמר מקרא נדרש לפניו ולאחריו ודו"ק כי לענ"ד נכון +.

ואם כן ולא בתפלה, ג"כ בכה"ג בחשש שמא יהרגנו לא יפסיק, (ויתכן לחלק ממה שאמרו שם בברכות דף ל"ב ע"ב בתפלה דפוסק לפני מלך עכו"ם, דזה בספק גמור שמא יהרגנו, אבל הך מפני היראה שלא יהרגנו היינו בחשש כל דהו, אז אינו פוסק, דעומד לפני המלך חמירא טובא כנ"ל עכ"פ לענין חשש כזה דפקו"נ), ולכן בנחש כיון דרוב פעמים אינו נושך ורק איכא מיעוטא וחשש בעלמא, לכך אינו פוסק ודו"ק.

The Klausenberger Rebbe (Divrei Yatziv OC Siman 61) writes that since there is a drasha in Yuma 19b that states regarding Shmah – vedibarta bam and you shall speak in them – in them (Shma) and not in Tefillah then we do not follow a Rov when dealing with Tefillah.

Answer 3

The Magadim Yekarim by Rabbi Shlomo Menachem Schwartz explains that by virtue of the fact that there is a Chillul Hashem involved in leaving in the middle of Amida if it is only a very remote chance of danger – then we do not do a hefsek.

According to these three answers, since when fire alarms go off, without smell of smoke, the majority of the time there is no dangerous fire – these boys could have kept praying. And since they interrupted without a reason that required interruption, these Ashkenaz boys could resume from the beracha that they left off by and would not have to say the whole Amidah again

Answer 4

ספר והיה ברכה

2. Rav Tzvi Elimelech Spira of Dinov (1783–1841) the author of Bnei Yissaschar and the nephew of Rav Elimelech of Lizhensk in his Sefer entitled, “Veheye Bracha” explains that the halacha regarding snakes in the Amida is entirely different than anything else because there is a special pasuk in Mishlei (16:7) that states,

בְּרָצוֹת יִקְוֶה דְּרִכֵּי אִישׁ גַּם־אֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ:

“When Hashem accepts a person’s ways, He will cause even

oivav (his enemies) to make peace with him.”

The Midrash (Bereishit Rabbah 54:1) identifies the enemy as the snake.

ברצות ה' דרכי איש גם איביו ישרים אתו, רבי שמואל אמר זה הנחש

This is why earlier, the Gemorah (32b) cites Rav Yoseph that when there is a gentile king one does do a hefsek in the middle of Amida even if it is not likely that he will be killed – because there is no verse that addresses it.

According to the Bnei Yissaschar, risk of fire or any risk to life besides the low risk of a snake, obligates someone to interrupt his Amidah. So these boys were obligated to interrupt their Amidah upon hearing the fire alarm, even though they didn't smell smoke and even though most times fire alarms do not indicate danger. And therefore these Ashkenaz Yeshivah boys would have to start the whole Amidah again, because the fire alarm obligated them to interrupt.

THE RIVEVOT EPHRAIM- Rav Ephraim Greenblatt (Vol. 8 #311) rules that one must leave if a fire alarm goes off even in the middle of Amida. It could be, however, that the situation is different if there is a history of the alarm going off by error.

שריפה באמצע שמונה עשרה

נשאלתי מידידי הרב יהודה מאיר מאירפלד שליט"א, דבשחרית באמצע שמו"ע היתה אזעקת שריפה האם היו צריכים לעזוב את הבית מדרש באמצע שמו"ע, ועניתי דכן כי יש פקוח נפש של שריפה ח"ו ונשמרתם לנפשותיכם, ואמר דכן עשו אבל כמה פקפקו, אבל הדין הוא כמו שכתבנו.

וידידי הרה"ג ר' זלמן כהן שליט"א כתב לי כזה וז"ל:

כ"ג כסלו נ"ז,

ידידינו הנכבד והנעלה הרה"ג ר' אפרים גרינבלט שליט"א, שלו' רב,

מכתבו בצירוף הגעני השבוע לנכון יישר כוחו ותזכו למצוות ולחסד ולכל טוב.

רבבות אפרים - ח / גרינבלט, אפרים בן אברהם ברוך / עמוד 191
הודפס מאוצר החכמה

לגבי שאלתכם הסיפור של אזעקת אש באמצע השמ"ע וכת"ר אמר שצריך לצאת החוצה מכיון שיש סכנות נפשות ושאל מה דעתי בזה עיינתי בשו"ע סימן ק"ד ס"ג וכתוב במחבר ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אומר המ"ב ס"ק י' ר"ל ע"י דיבור כגון לומר לאחר שיסירנה וכו' אבל ע"י הליכה מותר שהליכה לא הוי הפסק וכו' דתלינן דמן הסתם לא יהיה סכנה אבל שלא לצורך מקרי הליכה ג"כ קצת הפסק, וממילא לגבי הזעקת אש בודאי ובודאי חייבים להפסיק ולצאת החוצה כי זה יכול להיות סכנת נפשות, ועוד נראה שיש הלכה מפורשת כל דבר שמטריד מתפלה ומסיר הכונה מותר להפסיק ולהסיר את הדבר המפריע ובודאי ע"י שמיעת הזעקה אי אפשר לכוין לתפלה, דוגמא לזה מצאנו אם אדם באמצע שמ"ע ראה שנפל ספר על הארץ מותר ללכת ולהגביה הספר "מדוע" מכיון שזה מסיר כוונתו.

רבבות אפרים - ח / גרינבלט, אפרים בן אברהם ברוך / עמוד 191
הודפס מאוצר החכמה

The Ribebot Efraim writes above that when hearing a fire alarm, even though most of the time it's not dangerous, these boys still did the right thing by leaving the building, because we said that even in the case of the snake, although one is allowed to keep praying, he is also allowed to walk in order to get rid of the snake as long as he doesn't talk.